

DURBES PILS MUZEJA DARBĪBAS UN ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2016.-2023.GADAM

2016

TUKUMA MUZEJS

Saturs

Ievads	3
1. Durbes pils muzeja raksturojums un loma sabiedrībā	5
1.1. Tukuma muzeja raksturojums	5
1.2. Durbes pils kompleksa raksturojums	5
1.3. Durbes pils muzeja attīstība	7
1.3.1. Durbes pils – tipiska Kurzemes lauku kungu māja ar bagātu kolekciju.....	9
1.3.2. Kalpu mājas restaurācija krājuma pieejamībai	10
1.3.3. Klēts renovācija un pielāgošana restaurācijas darbnīcām	12
1.3.4. Mākslas priekšmetu krātuves un izstāžu zāles izveide vāgūzī.....	13
1.3.5. Durbes pils teritorijas attīstība	15
2. Durbes pils muzeja kā organizācijas apraksts	16
2.1. Tukuma muzeja struktūrvienības - Durbes pils muzeja - darbības pilnvarojums	16
2.2. Tukuma muzeja vadības sistēma un organizatoriskā struktūra	17
2.3. Muzeja pārvaldes un kontroles funkcija un darbības principi	19
2.4. Finanšu un administratīvā kapacitāte	20
2.5. Cilvēkresursi un darba vietas.....	22
2.6. Projektu vadības, ieviešanas un uzraudzības shēma un kvalitātes kontrole	23
3. Durbes pils muzeja virszudevums un vērtības	25
3.1. Tukuma muzeja misija un Durbes pils muzeja virszudevums	25
3.2. Durbes pils kompleksa attīstības vīzija.....	25
3.3. Vērtības	26
3.4. Durbes pils muzejā realizētās muzejiskās funkcijas	27
4. Tukuma muzeja un Durbes pils muzeja mērķi un uzdevumi 2010. - 2023. gadam:.....	29
5. Muzeja iekšējās un ārējās darbības faktoru izvērtējums	30
5.1. Pārskata periodā sasniegtie rezultāti un rezultatīvie rādītāji.....	30
5.2. Ārējās darbības vides izvērtējums	35
5.3. Muzeja darbības spēju izvērtējums atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem	38
5.4. Stipro un vājo pušu analīze (SVID).....	41
6. Durbes pils muzeja mērķi un uzdevumi 2016.-2023. gadam	43
7. Durbes pils muzeja plānotie darbības rezultāti 2016.-2023. gadam.....	44
8. Durbes pils muzeja ilgtspēja.....	47
8.1. Durbes pils muzeja uzturēšanas izmaksas	47
8.2. Apmeklētāju skaita raksturojums un prognoze	50
8.3. Publicitāte	51

Ievads

Tukuma muzejs darbojas kopš 1935. gada 30. decembra, kad Tukuma pilsētas Valde pieņēma lēmumu par Tukuma pilsētas mākslas muzeja dibināšanu. Līdz 1958. gadam, kad muzeju paplašināja, izveidojot novadpētniecības nodaļu, tas bija mākslas muzejs. Kopš 1991. gada Tukuma muzejs pozicionē sevi kā sociāli aktīvu muzeju, kas realizē LR normatīvajos aktos noteiktās muzeja pamatfunkcijas: kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana un saglabāšana, kultūrvēsturiskā mantojuma izpēte un kultūrvēsturiskā mantojuma komunicēšana sabiedrībā.

Durbes pils komplekss ir viena no septiņām Tukuma muzeja struktūrvienībām, kas specializējas līdz šim nepilnīgi apzinātā vācbaltu kultūras mantojuma saglabāšanā un izpētē, kā arī komunikācijā ar sabiedrību.

Durbes pils kompleksa Darbības un attīstības stratēģija ir dokumentu kopums, kas izstrādāts, lai sekmētu muzeja misijas realizāciju, raksturotu muzeja darba rezultātus 2010.-2015. gadā un plānotu attīstību visos muzeja darba virzienos no 2016. līdz 2023. gadam.

Durbes pils kompleksa Darbības un attīstības stratēģija ir saskaņota ar Tukuma muzeja Darbības un attīstības stratēģiju laika posmam no 2010. līdz 2023. gadam, un ir izstrādāta kā loģisks turpinājums iepriekšējiem vidēja termiņa plānošanas dokumentiem (1995., 1999., 2004., 2009., 2013.).

Durbes pils kompleksa Darbības un attīstības stratēģija veidota, ievērojot sekojošus principus:

1. Ilgtspējīgas attīstības principu - materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu nākamajām paaudzēm, nodrošinot tā plašu pieejamību un izmantošanu tūrisma attīstībai un radošo ekonomiku veicināšanai.
2. Sinerģijas radīšanas principu – muzeja struktūrvienību savstarpēja sadarbība un sadarbība ar citām institūcijām muzeja misijas realizācijā palielina attīstības iespējas.
3. Daudzveidības principu - dabas vides un kultūrvides daudzveidības uzturēšanu pētot, dokumentējot, atjaunojot un popularizējot dažādu etnisko grupu kultūru un mantojumu.

Durbes pils kompleksa Darbības un attīstības stratēģija izstrādāta, balstoties uz muzeju nozari regulējošajiem likumdošanas aktiem, kultūrpolitikas vadlīnijām, Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam¹, Rīgas plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2014.-2030. gadam² un Rīgas plānošanas reģiona Attīstības programmu 2014.-

¹Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam. 1. prioritāte: Kultūras telpas attīstība, 3. mērķis: Saglabāt Latvijas savdabību – daudzveidīgo dabas un kultūras mantojumu, tipiskās un unikālās ainavas.

²Rīgas plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam. Pieņemta 2014.

2020. gadam,³ Tukuma novada Ilgtspējīgās attīstības programmu līdz 2033. gadam,⁴ Tukuma novada attīstības programmu 2015.-2021. gadam⁵.

Iepriekšējā Durbes pils kompleksa Darbības un attīstības stratēģija 2010.-2019. gadam apstiprināta Tukuma novada Domē 2010. gada 29. jūlijā, aktualizēta 2013. gada 24. oktobrī kā Durbes pils kompleksa Darbības un attīstības stratēģija 2010.-2020. gadam.

Sakarā ar to, ka iepriekšējā stratēģijā paredzētās aktivitātes, tostarp vāgūža un kūts rekonstrukciju mūsdienīgu krājuma glabātuvju un reģionāla restaurācijas centra izveidošana, finansiālu apsvērumu dēļ nav bijis iespējams īstenot, pieņemts lēmums mainīt prioritātes un izstrādāt jaunu reālajai situācijai atbilstošu vidēja termiņa darbības un attīstības stratēģiju 2016.-2023. gadam.

Balstoties uz 2010.-2015. gadā sasniegtajiem rezultātiem, Durbes pils muzeja darbības jomu - Darbības un attīstības stratēģiju izstrādāja Tukuma muzeja administrācijas darba grupa direktores vadībā.

³ Rīgas plānošanas reģiona Attīstības programma 2014.- 2020. gadam. Pieņemta. 2014. 3. mērķi: Ekoloģiski tolerantas dzīves veids un vietas;

⁴ Tukuma novada Ilgtspējīgās attīstības programmu līdz 2033. gadam. Pieņemta 18.12.2014. 1. mērķis: Vienota un atvērta, izglītota un aktīva sabiedrība, kam nodrošinātas augstas kvalitātes attīstības iespējas un 3. mērķis: Pievilcīga, ērta un harmoniska dzīves un darba un brīvā laika pavadīšanas vieta.

⁵ Tukuma novada attīstības programmu 2015.-2021. gadam. 3. rīcība: RV3 Saistoša kultūrvide un aktīva kultūras dzīve. Pieņemta 22.12. 2015.

1. Durbes pils muzeja raksturojums un loma sabiedrībā

1. 1. Tukuma muzeja raksturojums

Durbes pils muzejs ir Tukuma muzeja teritoriālā struktūrvienība. Tukuma muzejs ir pilnvarots vākt, saglabāt, pētīt un eksponēt Tukuma novada un arī pārnovadu materiālās un nemateriālās kultūras vērtības Ziemeļaustrumkurzemes, Zemgales un Vidzemes kultūrvēsturisko reģionu saskares areālā, lai izglītotu vietējo sabiedrību un veidotu savstarpēju toleranci, izpratni par vēstures gaitu, mākslas un kultūras tradīcijām un kultūras daudzveidību reģionā.

Muzejs par sava darba prioritāti uzskata savā valdījumā esošu nekustamā un kustamā kultūras mantojuma, tai skaitā materiālā un nemateriālā, saglabāšanu. Muzejs rūpējas arī par novada teritorijā esošo kultūras pieminekļu izpēti un ar to saistītās informācijas interpretāciju sabiedrībā, lai aktualizētu kultūras pieminekļu nozīmību un apzinātu to izmantošanas iespējas teritorijas ilgtspējīgas attīstības veicināšanā. Muzejs par savas darbības būtisku un neatņemamu sastāvdaļu uzskata mantojuma objektu konservācijas un restaurācijas prakses attīstību reģionā.

Tukuma muzeja krājums ir nacionālā muzeju krājuma sastāvdaļa. Tajā uz 2016. gada 1. jūliju bija 69451 pamatkrājuma priekšmets, kas raksturo vēsturiski notikušās kultūrvides izmaiņas un satur informāciju par arheoloģijas, arhitektūras, mākslas, vēstures, tehnikas un citiem valsts un vietējas nozīmes pieminekļiem, procesiem, notikumiem un izcilām personībām. Krājuma lietisko priekšmetu kolekcijas glabājas, un lielākā daļa no tām ir eksponētas muzeja struktūrvienībā - Durbes pils kompleksā.

1.2. Durbes pils kompleksa raksturojums

Durbes pils muzejs atrodas Durbes pils kompleksā, kurā ir pils (valsts nozīmes arhitektūras piemineklis nr. 6846), kalpu māja (valsts nozīmes arhitektūras piemineklis nr. 6847), kā arī klēts un saimniecības ēka. Visu kompleksu ietver apkārtmūris. Visa Durbes muižas apbūve ir valsts nozīmes arhitektūras piemineklis (nr. 6845), kas pazīstams kā viens no izcilākiem klasicisma muižu arhitektūras paraugiem Kurzemē. Valsts nozīmes kultūras pieminekļu sarakstā iekļauts arī ainavu parks (valsts nozīmes arhitektūras piemineklis nr. 6848) ar mazajām arhitektūras formām (akmens mūra tilts un rotunda). Durbes pils un tai piegulošā apbūve veido stilistiski vienotu kompleksu, kas veidojies vairāku gadsimtu gaitā.

Pirmās rakstiskās ziņas par Šlokenbekas muižas piemuižu Durbi attiecas uz 1564. gadu, informācija par apbūvi attiecas uz 1671. gadu, kad uzbūvēts jauns ērbēģis (tagadējā kalpu māja). 1820.-1821. gadā muižas centra pārbūvi atbilstoši klasicisma stilistikai saskaņā ar grāfa Mēdema redzējumu veic mūrniekmeistars J.G.Ā. Berlicis. Šajā laikā tiek izveidots arī ainavu parks ar mazajām arhitektūras formām.

Durbes pils kompleksa ēkas novietotas ap noslēgtu taisnstūrveida pagalmu. Pils atrodas uz Slocenes upes senkrasta, pagalma rietumu malā bijusī klēts, bet austrumu malā - kalpu māja, kuru ārējie apjomi saglabājušies nemainīti, bet iekštelpas pārbūvētas 20.gs. pirmajā pusē, piemērojot ārstniecības iestādes (sanatorija, kara hospitālis, slimnīca, 1928-1991) vajadzībām. Kalpu māja būvēta 1671. gadā. Līdz 1920. gadam tajā bija kalpu dzīvokļi, bet no 1920. līdz 1991. gadam – slimnīcas darbinieku dzīvokļi. Iepretim kalpu mājai, pagalma rietumu malā blakus pilij, atrodas bij. muižas klēts, kas būvēta vismaz 19. gs. sākumā un izmantota kā noliktavas telpa līdz pat 1995. gadam, kad tajā pēc kosmētiskā remonta iekārtota etnogrāfijas ekspozīcija.

Iepretim pilij, pagalma dienvidu malā, savulaik atradās liela saimniecības ēka - ap mazu noslēgtu saimniecības pagalmu novietots vāgūzis un staļļi, 20. gs. sešdesmitajos gados saimniecības ēka bija sabrukusi un nojaukta, saglabājušies tikai pamati. Vāgūža nojaukšanas rezultātā, pagalmā kļuvis par atvērtu telpu, kas ir neraksturīgi muižu centru apbūvei un neļauj gūt pilnvērtīgu priekšstatu par tipiska Kurzemes muižas centra plānojumu un vēsturisko vidi.

Durbe kā Šlokenbekas muižas piemuiža rakstos minēta jau 1564. un 1644. gadā. Pils centrālā daļa būvēta vismaz 18. gs. sākumā vai pat 17. gs. beigās.

Sākotnēji Durbe kalpoja saimnieciskām vajadzībām, bet kopš 18. gs. beigām tā izmantota kā muižas īpašnieku dzīvojamais nams, kam acīmredzot piešķirtas arī reprezentācijas funkcijas. Laikā no 1820. līdz 1904. gadam Durbes pils kalpoja kā īpašnieku (grāfu Mēdemu, Bulmeringu, fon der Rekes) vasaras rezidence. 1904. gadā pils tika modernizēta atbilstoši laikmeta prasībām, iebūvējot elektroinstalāciju, ūdensvadu un kanalizāciju, kā arī modernu virtuvi un neorenesanses stila ēdamistabu. Pārmaiņas piedzīvoja arī kalpu māja, kuras logu slēģus izmantoja ēdamistabas paneļu izgatavošanā.

1920. gadā Šlokenbekas muiža, tai skaitā arī Durbes muiža, nacionalizēta un Agrārreformas laikā sadalīta. Durbes pils 1925. gadā uzdāvināta dzejniekam Rainim (Jānim Pliekšānam), kurš 1928. gadā to tālāk dāvināja Latvijas Skolotāju savienībai. No 1928. līdz 1991. gadam pils izmantota veselības aizsardzības funkcijai: kā atpūtas nams, kara hospitālis, sanatorija un slimnīca.

1991. gadā, sakarā ar Veselības aizsardzības sistēmas optimizāciju un slimnīcas likvidāciju, LPSR Ministru padome Durbes pils kompleksu nodeva Tukuma rajona

pašvaldības īpašumā, kas pieņēma lēmumu to nodot Tukuma muzejam un uzsākt pils kompleksa atjaunošanu.

Laikā no 1997. līdz 2009. gadam Tukuma rajona pašvaldība par saviem līdzekļiem finansēja Durbes pils atjaunošanas projekta izstrādi, restaurācijas darbus un vēsturiskā interjera ekspozīcijas izveidi. Savukārt Tukuma pilsētas pašvaldība finansēja akmens mūra tilta un rotundas restaurāciju parkā. Kopš 2009. gada 1. novembra Durbes pils komplekss ir Tukuma novada pašvaldības īpašums.

Durbes pils komplekss ir Tukuma muzeja struktūrvienība (kopš 1991. gada 1. augusta) un tajā tiek realizētas muzejiskās funkcijas. Šobrīd Durbes pils ir vienīgā kungu māja Latvijā, kas restaurēta un iekārtota atbilstoši 19./20. gs. mijas vēsturiskajai situācijai, kur apmeklētājiem ir iespēja redzēt laikmetam tipisku interjeru, vienlaikus apskatīt izcilus tēlotājas un lietišķās mākslas darbus un gūt priekšstatu par vācbaltu un latviešu kultūras mijasakarībām.

Durbes pils un saimniecības ēka ir atjaunotas, bet kompleksa citas ēkas, tostarp kalpu māja un klēts, joprojām ir ļoti sliktā tehniskā stāvoklī. Tehniskā dokumentācija ir sagatavota bij, vāgūža un kūts rekonstrukcijai, lai izveidotu jaunu krātuvi un reģionālas nozīmes restaurācijas centru (2004, 2009, 2013) un klēts renovācijai (2001), bet nav realizēta, tāpēc ir aktualizējama. Izstrādāts un realizēts tehniskais projekts (2012) saimniecības ēkas pārbūvei par katlu māju (2014-2015). Veikta apkārtmūra izpēte un izstrādāta tā restaurācijas koncepcija (2011), uzsākti konservācijas darbi (2016). Sagatavota tehniskā dokumentācija kalpu mājas glābšanai (2014) un uzsākta bojāto pārsegumu restaurācija (2016), notiek kalpu mājas pārplānošana, lai tajā eksponētu muzeja atklāto krājumu un veļas mazgātuves ekspozīciju.

1. 3. Durbes pils muzeja attīstība

Durbes pili un zemes gabalu Nr. 59F Centrālās zemes ierīcības komiteja piešķīra Rainim (īstajā vārdā Jānim Pliekšānam, 1865-1929) Durbes pusmuižā 1925. gada 3. martā ar piezīmi: Tautas nama ierīkošanai, ar tautas muzeju, tautas bibliotēku un teātri brīvā dabā.

Pirmais muzejs izveidots 1929. gadā pēc Raiņa iniciatīvas. Tā neoficiālā atklāšana notika 18. jūlijā, pašam dzejniekam klātesot, oficiālā – jau pēc Raiņa nāves 1929. gada 28. septembrī. Muzeja darbā kā brīvprātīgie iesaistījās apkārtnes skolotāji. Sakarā ar Latvijas Skolotāju Slimo kases likvidāciju, laikā no 1934. līdz 1937. gadam muzeju pārvietoja uz Rīgu un tā kolekciju nodeva Rakstniecības muzejam. Tukuma skolu skolotāju vēlmi izveidot Durbes pilī muzeju atbalstīja apkārtnes inteliģence, bet laikā, kad pilī atradās ārstniecības iestāde, tās realizācija nebija iespējama.

Ideja atjaunot muzeju sabiedrībā tika uzturēta pusgadsimta garumā, tāpēc likumsakarīgs bija 1991. gadā pieņemtais Tukuma rajona pašvaldības lēmums pēc slimnīcas likvidācijas Durbes pili restaurēt un ierīkot tajā muzeju. 1994./1995. gadā tika veikta izpēte un projektēšana, 1997. gadā uzsākta pils restaurācija, kuras rezultātā tika atjaunots vēsturiskais telpu plānojums un rekonstruēts 19./20. gs. mijas interjers.

Lai atbilstoši muzeja virsuzdevumam visa krāšņumā parādītu tipisku muižas centra apbūvi, svarīgi atjaunot pilnīgi visas Durbes pils kompleksa ēkas un būves un padarīt tās pieejamas sabiedrībai. Pēc restaurācijas kalpu mājā plānots parādīt apmeklētājiem muzeja kolekcijas, kas raksturo Latvijas lauku kultūras mantojumu visā tā daudzveidībā, kā arī muižas kalpu dzīves (veļas mazgātuves) ekspozīciju, klētī plānots modernizēt un attīstīt muzeja restaurācijas darbnīcas, saimniecības ēka izmantojama saimnieciskām vajadzībām, bet vāgūzī pēc tā rekonstrukcijas iespējams izvietot izcilo modernās mākslas darbu kolekciju un izstāžu zāli.

Durbes pils kompleksā tiek attīstīta tā sauktā ilgtspējīgā muzeja ideja, kas sakņojas t.s. zaļā muzeja filosofijā. Mūsdienu tehnoloģiju attīstības kontekstā ir ļoti svarīgi saglabāt mantojumu nākamajām paaudzēm, vienlaikus nodrošinot tā efektīgu izmantošanu, tāpēc projektējot un restaurējot kompleksa apbūvi, tiek maksimāli saglabātas vēsturiskās substances, tostarp ēku sākotnējais plānojums, priekšmetiem un cilvēkiem draudzīgas vēdināšanas sistēmas. Ieviešot mūsdienu tehnoloģijas, tiek izvērtēta to efektivitāte un ekspluatācijas izmaksas. Projektējot un restaurējot ēkas ekspozīcijām, krājuma glabātuvēm, restaurācijas darbnīcām un darbam vienlaikus ar rūpēm par muzeja priekšmetiem un to maksimālu pieejamību apmeklētājiem, liela uzmanība tiek pievērsta visu resursu taupīšanai un to ekonomiskai izmantošanai. Maksimāli tiek pielietoti videi un cilvēkam draudzīgi būvniecības materiāli, tostarp atgūtie, vēsturiskās būvniecības metodes un labāko meistarību un restauratoru pieredze. Lai taupītu resursus tiek veikta tehnisko tīklu modernizācija, bet, plānojot ēku funkciju un darbību, tiek grupētas telpas ar līdzīgu pielietojumu un atbilstoši tam ar līdzīgām prasībām mikroklimata ziņā. Durbes pils kompleksa attīstībā ir svarīgi saglabāt apbūvētās teritorijas un zaļās zonas līdzsvaru, tāpēc sadarbībā ar Tukuma novada Domes Attīstības nodaļu, Arhitektūras nodaļu un Komunālās saimniecības nodaļu pakāpeniski tiek rekonstruēta apkārtējā teritorija un ainavu parks, lielu uzmanību pievēršot stādījumu, taku un celiņu, mazo arhitektūras formu atjaunošanai, kā arī dīķu sistēmas rekonstrukcijai un stāvlaukumu izbūvei.

1.3.1. Durbes pils – tipiska Kurzemes lauku kungu māja ar bagātu kolekciju

Durbes pilī eksponēti galvenokārt priekšmeti no Tukuma muzeja kolekcijām, kas veidotas mērķtiecīgi komplektējot Kurzemes muižu kungu mājām raksturīgus priekšmetus ar vēsturisku un māksliniecisku vērtību. Atbilstoši pils vēsturiskai funkcijai un interjera noskaņai izvēlēti un deponēti atsevišķi priekšmeti no citu Latvijas muzeju krātuvēm. Ekspozīcija veidota kā tipiskas lauku muižas vēsturiskās vides vizualizācija muzejiskiem līdzekļiem un tajā vienuviet koncentrēta neliela daļa no reiz bagātā muižu kultūras mantojuma, kas 20. gs. ir neatgriezeniski iznīcināta.

Saņemot Durbes pili (1991), bija doma to pielāgot Tukuma muzeja kā mākslas un novadpētniecības muzeja specifikai un vajadzībām, pārveidojot pils plānojumu un pielāgojot ekspozīciju, krājuma glabāšanas, restaurācijas darbnīcu, darba telpu un apmeklētāju apkalpošanas vajadzībām. Uzsākot remonta-rekonstrukcijas darbus, konstatēts, ka pilī joprojām saglabāties pietiekami liels oriģinālās substances īpatsvars, tāpēc 1997. gadā tika pieņemts lēmums pili restaurēt, respektējot muižnieku ģimenes dzīvojamo un reprezentācijas telpu funkciju pagātnē, un iekārtot vēsturiskā interjera ekspozīciju.

Ekspozīcijas māksliniecisko koncepciju 2000. gadā izstrādāja SIA "Intarsija" (Mg. art. D. Bruģis, Mg. art. I. Līne). Tās izstrādes gaitā izvērtētas Tukuma muzeja, Rundāles pils muzeja, Latvijas Nacionālā vēstures muzeja, VKPAI Dokumentācijas centra, Latvijas Nacionālās bibliotēkas, Latvijas ZA Akadēmiskās bibliotēkas un Latvijas Valsts vēstures arhīvā fiksētā informācija. Izvērtētas Tukuma muzeja kolekcijas un apzināti citu Latvijas muzeju krājumos esošie priekšmeti, kā arī apspriesta iespēja papildināt interjera priekšmetu un mākslas kolekcijas vai deponēt interjera stilistikai un kvalitātei atbilstošas lietas no citām institūcijām. Ekspozīcijas plānu izstrādāja Tukuma muzeja darba grupa (I. Dišlere, A. Ozola, D. Šmitenberga). Atjaunojot pils interjeru, vairāku telpu vēsturiskā funkcija un iekārtojums rekonstruēts atbilstoši Durbes pils iekštelpu fotogrāfijām un pilī saglabātajām detaļām, vairāku citu telpu interjers veidots pēc analogijas principa ar citām Latvijas muižu pilīm un kungu mājām.

Durbes pils pieder eklektikas laikā pārbūvēto kungu māju grupai un tās interjerā, atšķirībā no 19. gs. otrajā pusē celtām pilīm, paralēli lietotas vairākas neostilu formas: zāles apdare veidota reprezentablās klasicisma formās, buduārs - rokoko noskaņās, bet ēdamzāle - neorenesanses un neobaroka stila formās. Tieši šī iemesla dēļ muzejā ir iespējas demonstrēt 19. gs. interjeru vēsturiskajā attīstībā un daudzveidībā. Salīdzinājumā ar efektīgākajiem Latvijas piļu eklektikas stila interjeru apdares paraugiem, Durbes pils atzīstama par savam laikam raksturīgu, mākslinieciski kvalitatīvu paraugu.

Līdz 2002. gadam, kad uzsākta ekspozīcijas izveide Durbes pilī, Latvijā nebija muzeja, kur būtu apskatāma 19. gs. interjera un mākslas priekšmetu kolekcijas. Mūsdienās Durbes pils ir vienīgā kungu māja Latvijā, kur atjaunots vēsturiskais interjers un eksponēta nozīmīga daļa muzeju krājuma, kas raksturo vācbaltu kultūras savdabību un tās mijiedarbību ar latvisko dzīvesveidu.

Durbes pils interjera ekspozīcija atbilst 19. gs. muižu interjeriem raksturīgajai aristokrātiskajai tradīcijai veidot kolekcijas, kurās ietilpa dažādu periodu mākslas darbi vai to kopijas. Līdzīgi kā tas bija Kurzemes muižu kungu mājās, Durbes pils interjera ekspozīcija veidota, izmantojot mākslas darbus, vēsturisko stilu mēbeles un interjera priekšmetus un, ievērojot pietāti pret visām pētniecībā konstatēto periodu apdarēm un būvdetaļām, kas bija arī viena no eklektikas laikmeta interjera kultūras būtiskām iezīmēm.

Pēdējā desmitgadē ar pašvaldības un Valsts Kultūrkapitāla fonda atbalstu Tukuma muzeja interjera priekšmetu un mākslas kolekcijas ir intensīvi papildinātas un restaurētas. Pilī eksponētas gan Latvijas, gan Krievijas, gan Rietumeiropas mākslinieku darbi, tai skaitā lokālo mākslinieku Johana Baumana (1753-1838), Artemija Gruzdiņa (1829-1891), Jūlija Federa (1838-1909), pazīstamā Vīnes mākslinieka un ķeizara Franča I Belvedēras pils Karaliskās Gleznu galerijas direktora Josifa Rebela (1787-1828), holandiešu gleznotāja Hendrika Voogda (1768-1839), krievu mākslinieka Silvestra Ščedrina (1791-1830), kā arī vairākas 19. gs. kopijas no izcilu Rietumeiropas mākslinieku darbiem. To vidū īpaši izceļama itāliešu baroka gleznotājam Gvido Renī (1575-1642) piedēvētā „Beatrisis Činči portreta” 19. gs. kopija. Gleznas oriģināls atrodas Itālijas Nacionālajā mākslas muzejā un izraisījis plašas mākslas vēsturnieku diskusijas starptautiskā mērogā, sakarā ar jauniem atklājumiem gleznas autorībā. Novērtējot muzeja darba rezultātus, arvien lielāku atbalstu muzejam sniedz vācbaltu sabiedriskās organizācijas, finansējot izstāžu un katalogu sagatavošanu, un privātpersonas - dāvinot vēsturiski un mākslinieciski vērtīgus priekšmetus, tostarp Latvijā maz pazīstamu vācbaltu mākslinieku darbus.

Tukuma muzeja pieeja un veikums Durbes pils atjaunošanā ir novērtēts arī Baltijas mērogā, jo 2014. gadā muzejs uzņemts Baltijas Piļu un Muzeju asociācijā (The Association of Castles and Museums around the Baltic Sea).

1.3.2. Kalpu mājas restaurācija krājuma pieejamībai

Iecere izmantot kalpu māju krājuma novietošanai Durbes pils kompleksā, radās tādēļ, ka krājuma priekšmeti glabājas dažādās pilsētas vietās un apstākļos, kur nav iespējams nodrošināt ne optimālu mikroklimatu, ne drošību. Tukuma muzejam nav krājuma glabātuves,

tāpēc krājums tiek glabāts decentralizēti un nepiemērotās telpās: Rakstisko un Audio-vizuālo muzeja priekšmetu kolekcijas, Tēlojošo muzeja priekšmetu kolekcijas (gleznas, grafikas) un Dārgmetālu kolekcija glabājas Harmonijas ielā 7 – divstāvu dzīvojamajā ēkā, kuras daļu izmanto muzejs, daļu – privātpersonas. Lietisko muzeja priekšmetu kolekcijas glabājas Durbes pils saimniecības ēkās: etnogrāfijas koka priekšmeti un keramika - bijušajā klētī, metāla priekšmeti un tekstilijas, kā arī skulptūras un dekoratīvas mākslas priekšmeti - dažādās pielāgotās telpās bijušajā kalpu mājā, vēl dažas lielāku etnogrāfijas priekšmetu kolekcijas – novietotas noliktavā Durbes muižas saimniecības ēkā un pat pašvaldības garāžā Pils ielā 18.

Lai iekārtotu krājuma glabātuves Durbes pils kompleksā, 2014. gadā veikti atsevišķi vienkāršotās rekonstrukcijas darbi bij. kalpu mājas četrās telpās, atjaunojot zudušu starpsieni un rekonstruējot ūdensvada un kanalizācijas pievadītklus. Paralēli ir veikta arī kalpu mājas arhitektoniskā un inženiertehniskā izpēte, kurā konstatēts, ka ēkas pārsedzes un jumta konstrukcijas ir tik sliktā tehniskā stāvoklī, ka nav pieļaujama ēkas tālāka ekspluatācija. 2014. gada nogalē saņemts Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas finansiāls atbalsts no Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programmas kalpu mājas jumta konstrukciju glābšanas projekta sagatavošanai (SIA „Arhitektes I. Caunītes birojs”). Saskaņā ar šo projektu un saņemto finansējumu no pašvaldības un VKPAI Kultūras pieminekļu izpētes, glābšanas un restaurācijas programmas, 2016. gadā uzsākta kalpu mājas visvairāk bojāto jumta konstrukciju mezglu restaurācija.

Durbes muižas kalpu māja ir taisnā leņķī savienotu divu korpusu ēka. Tās ziemeļu korpus, kas novietots parādes pagalma malā uz austrumiem no pils, uzbūvēts 1671. gadā. Ēkai ir tradicionāls kalpu mājām raksturīgs plānojums, kas joprojām saglabāties: divas ieejas/izejas un pavisam 8 kalpu istabas, pa četrām pie katras ieejas/izejas. Vēlāk, visticamāk 19. gs. pirmajā trešdaļā, ēkai piebūvēts austrumu korpus ar līdzīgu plānojumu. Tajā arī bija divas ieejas/izejas, no katras varēja nokļūt apvalkdūmenī un četrās kalpu istabās.

Ziemeļu korpusā ir nelielas, sausas pagraba telpas, kur atrodas koka etnogrāfijas priekšmeti, bet austrumu korpusā ir puspagrabs, kur reiz bijusi muižas veļas mazgātuve un vešerienes, muižas kalpotājas, dzīvoklis. Šo puspagrabu plānots veidot kā ekspozīciju par veļas mazgāšanas tēmu un vešerienes dzīvi.

Kalpu māju plānots izmantot muzeja vizuālo, lietisko un rakstisko priekšmetu kolekciju izvietošanai, lai nodrošinātu to saglabāšanu un pieejamību gan pētniekiem, gan vienkāršiem interesentiem. Kalpu mājā krājums tiks izkārtots pa priekšmetu grupām ar līdzīgām īpašībām un arī līdzīgu glabāšanai nepieciešamu mikroklimatu: sausākajās un siltākajās telpās rakstiskos un vizuālos priekšmetus, vēsākajās – lietiskos priekšmetus, tostarp stikla, keramikas, metāla.

Visas krājuma telpas būs publiski pieejamas. Tiks iekārtota arī lasītava, lai apmeklētājiem būtu iespējas priekšmetus pētīt un izmantot šo informāciju saviem zinātniskajiem vai radošiem projektiem. Plānots saglabāt vēsturisko plānojumu un visas četras ieejas/izejas, lai nepazaudētu vēsturiskās substances un, lai atvieglotu priekšmetu pārvietošanu, apstrādi un, nepieciešamības gadījumā, arī evakuāciju.

Ēkas tehniskā projekta dokumentācija paredz saudzīgu un atbildīgu ēkas bojāto būvkonstrukciju protezēšanu, vēsturiskā jumta seguma atjaunošanu, būvgaldniecības izstrādājumu restaurāciju un rekonstrukciju pēc fotogrāfijām un pils kompleksā esošām, vai citos objektos identificētām analogijām.

Pēc restaurācijas kalpu mājā plānots izvietot lielāko daļu Tukuma muzeja krājuma priekšmetu - visus, kas neatrodas ekspozīcijās, vismaz 86 000 vienību, padarot tās publiski pieejamas. Tā kā kalpu mājas austrumu korpusa cokolstāvā pilnībā saglabājies vēsturiskais plānojums, kāpnes, un apvalkdūmenis ar plīts vietu, iespējams atjaunot muižas veļas mazgātuvī un iekārtot vešerienes dzīvokli. Latvijā līdz šim nav eksponēta neviena kalpu māja, ne arī muižas veļas mazgātuve, tāpēc jaunais objekts, aiz kura būs rekonstruēts arī muižas virtuves dārzs, varētu raisīt lielu apmeklētāju interesi.

1.3.3. Klēts atjaunošana un pielāgošana restaurācijas darbnīcām

Restaurācijas darbnīcas Tukuma muzejā pastāv kopš 2000. gada, bet līdz šim ir atradušās nelielās un neremontētās telpās. Patlaban Tukuma muzejā ir 2 restauratori: koka mēbeļu un papīra restaurators. Restauratoru darba apjoms ir ļoti liels, jo no visiem krājuma priekšmetiem patlaban tikai 2% ir konservēti vai restaurēti.

Plānojot Durbes pils kompleksa attīstību, paredzēts izveidot mūsdienīgas restaurācijas darbnīcas, kas spētu nodrošināt Tukuma muzeja krājuma priekšmetu konservāciju un restaurāciju. Palielinot restaurācijas jaudas, būtu iespējams uzlabot muzeja priekšmetu stāvokli, tos plašāk izmantot. Pēc restaurācijas, uzlabojoties priekšmetu saglabātības pakāpei, pieaugs arī kolekciju vērtība.

Iepriekšējā Durbes pils darbības un attīstības plānā 2010.-2020. gadam bija plānots rekonstruēt vāgūža un kūts ēkas, ar domu izveidot mūsdienīgas muzeja krājuma glabātuves un reģionālu restaurācijas centru Durbes pils kompleksā ar tehniski labi aprīkotām un plašām restaurācijas darbnīcām, kas spētu apkalpot arī citus reģiona muzejus. Projekta realizācija finansiālu apsvērumu dēļ nebija iespējama, tādēļ izstrādāts plāns alternatīvam risinājumam un pieņemts lēmums restaurācijas darbnīcas izvietot kādreizējās klēts ēkā pēc tās rekonstrukcijas.

Precīzs klēts būvniecības gads nav zināms, iespējams, 18. gs. beigas, kopš Durbes pilī sāka dzīvot fon Grothusi. 1809. gada inventārā tā ir nosaukta kā „graudu un pieliekamā klēts”. Ēka vairākkārt pārbūvēta, tostarp 1929. gadā, kad bija nepieciešams dzīvoklis rentniekam. 1974. gadā ēka bija gandrīz sabrukusi. Tā kā republikāniskajai rehabilitācijas slimnīcai „Durbe” bija jāpaplašinās, vecās klēts ēku paremontēja un tajā ierīkoja noliktavas un darbnīcas. 1995. gadā kosmētisko telpu remontu veica muzejs, lai iekārtotu etnogrāfijas kolekciju ekspozīciju „Latvietis un viņa kungs”. Ēkai nepieciešams jumta konstrukciju remonts un seguma maiņa. Tehniskais projekts izstrādāts 2001. gadā.

Papīra, metāla, koka un arheoloģisko priekšmetu restaurācijas darbnīcas līdz 2016. gadam atradās kalpu mājā, kas bija jāatbrīvo tās ļoti sliktā tehniskā stāvokļa dēļ. 2015. gadā veikti bij. klēts ēkas vienkāršotās rekonstrukcijas darbi: ēka pievienota ūdensvadam un kanalizācijai, ierīkota centrālā apkure, veikta elektroinstalācijas nomaiņa daļā telpu, ierīkota apsardzes signalizācija un ēka pieslēgta apsardzes centrālajai pultij. 2016. gada 17. aprīlī izremontētajās klēts telpās sāka darboties koka restauratora darbnīcas, kur daļēji pārvietots arī metāla un papīra restaurācijas aprīkojums. Ēkas vienā galā joprojām atrodas etnogrāfijas kolekcijas, tādēļ darbnīcas veidošanas procesu pabeigt nav iespējams. Restaurācijas centra izveidi varēs pabeigt tikai pēc kalpu mājas restaurācijas un etnogrāfijas priekšmetu pārvietošanas uz krājumam piemērotākām telpām.

1.3.4. Mākslas priekšmetu krātuves un izstāžu zāles izveide vāgūzī

Tukuma muzejs plašākai sabiedrībai pazīstams ar mākslas kolekciju (459 gleznas un ap 500 grafikas darbu), kas tiek dēvēta arī par Latvijas glezniecības zelta fondu. Kolekciju pagājušā gadsimta trīsdesmito gadu pirmajā pusē sāka veidot mākslinieks Leonīds Āriņš. Muzeja kolekcijā ietilpst Jaņa Rozentāla, Vilhelma Purvīša, Johana Valtera, Romāna Sutas, Jēkaba Kazaka, Ģederta Eliasa, Valdemāra Tones, Leo Svempa, Konrāda Ubāna, Eduarda Kalniņa, Jāņa Tīdemaņa, Rūdolfa Piņņa, Jāņa Pauļuka un daudzu citu izcilu Latvijas mākslinieku darbi.

Muzeja krājumā tiek komplektēti arī trīs Tukuma mākslinieku – Leonīda Āriņa, Anša Artuma un Kārļa Neiļa –, kā arī mūsdienu Tukuma mākslinieka Alberta Pauliņa darbi, kam ir sava nozīmīga vieta Latvijas mākslas vēsturē. Diemžēl izcilā mākslas kolekcija patlaban apmeklētājiem piemērotu ekspozīcijas telpu trūkuma dēļ nav pieejama. Atsevišķi darbi regulāri tiek eksponēti izstādēs Tukumā un Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā, kā arī atsevišķās starptautiskās izstādēs. Lai skolu jaunatni iepazīstinātu ar minēto kolekciju, muzejs jau gandrīz 20 gadus piedāvā īpašu programmu „Kopējam gleznas”. Tās ietvaros tiek attīstītas

gan skolēnu, gan arī citu apmeklētāju grupu radošās spējas un zināšanas tēlotājā mākslā. Mākslas krājums izvietots nelielā telpā dzīvojamā ēkā Harmonijas ielā (būvēta 1880. gadā), kur atrodas arī 12 dzīvokļi.

Lai nodrošinātu muzeja krājuma saglabāšanu un pieejamību apmeklētājiem, Tukuma rajona padome 2004. gadā pieņēma lēmumu rekonstruēt vāgūža un staļļa ēkas Durbes pils kompleksā, lai izveidotu muzeja krājuma glabātuves un reģionālas nozīmes restaurācijas centru. Vāgūža rekonstrukcijas projekts izstrādāts 2005. gadā (SIA „Arhitektes I. Caunītes birojs”). Saskaņā ar Tukuma pilsētas Būvvaldes izdoto Plānošanas un arhitektūras uzdevumu nr. 58-04. Rekonstruējamā Tukuma muzeja krājuma glabātuves un reģionālās restaurācijas centra ēku bija plānots novietot Durbes pils kompleksa pagalma dienvidu galā – iepretim Durbes pilij – kādreizējā vāgūža un lopu kūts vietā.

Rekonstruējamā ēka ir laidara tipa celtnē, kas sastāv no divām galos savienotām paralēli novietotām ēkām. Realizējot projektu, iecerēts ne tikai nodrošināt optimālus krājuma glabāšanas un restaurācijas apstākļus, bet arī padarīt krājumu maksimāli pieejamu apmeklētājiem, kā arī atjaunot kādreizējo Durbes pils kompleksa noslēgto plānojumu.

Lai nemainītu Durbes muižas centra apbūves raksturu, plānojot jauno ēku, saglabāts kādreizējās ēkas apjoms un fasāžu risinājums, bet iekšējais plānojums veidots atbilstoši mūsdienīga muzeja prasībām. Ēkā ieprojektētas telpas arī izstāžu zālei, apmeklētāju ērtībām un muzeja administrācijai, tā radot mūsdienīgu muzeju vēsturiskajā kompleksā. Īpaši nepieciešama izstāžu zāle, jo Tukuma pilsētā ir tikai viena izstāžu vieta aptuveni 80 m² platībā, kas ir Mākslas galerijā „Durvis”.

Sakarā ar pārāk lielajām prognozētajām būvniecības izmaksām 2012. gadā tika aktualizēta tehniskā projekta dokumentācija un projekts sadalīts divās kārtās: 1. kārtā iekļaujot krājuma glabātuves ēku (kādreizējo vāgūzi), 2. kārtā – reģionālo restaurācijas darbnīcu. Būvniecības iepirkuma procedūras rezultātā, 2013. gadā tika konstatēts, ka izprojektētā objekta būvniecības izmaksas pārsniedz pašvaldības budžeta iespējas. Lai samazinātu ēkas būvniecības un arī ekspluatācijas izdevumus, bet tomēr sasniegtu projekta mērķus, 2013. gadā vēlreiz aktualizēts arhitektūras-projektēšanas uzdevums un izstrādāts jauns tehniskā projekta variants. Saskaņā ar to paredzēts uzbūvēt ēku, kurā izvietot krājuma glabātuves, galeriju izstādēm un arī tās krājuma aprūpes telpas, kurās var nodrošināt priekšmetu tīrīšanu un dezinfekciju, iekārtot izolatoru inficētajiem un neattīrītajiem priekšmetiem. Paredzēts, ka līdz 2. kārtas realizācijai muzeja restauratori turpina strādāt iepriekšējās telpās, bet kultūrvēsturiskām izstādēm tiek izmantota Durbes pils. Vāgūža atjaunošanas jautājums skatāms pēc kalpu mājas un klēts atjaunošanas.

1.3.5. Durbes pils teritorijas attīstība

2014. -2015. gadā veikta saimniecības ēkas rekonstrukcija, pārbūvējot par katlu māju, kas nodrošina visa kompleksa apsildīšanu. Tajā ierīkoti divi atjaunojamo energoresursu apkures katli, katrs ar 200 kW jaudu, kas strādā automātiskā režīmā, izmantojot granulas. Katlu mājas tehnisko projektu izstrādājis „Arhitektes I. Caunītes birojs” un akceptēts Tukuma novada būvvaldē jau 2012. gadā. Tā kā projekts bija saistīts ar vāgūža rekonstrukcijas ieceri, to 2014. gada sākumā koriģēja. Rekonstrukcijas procesā veikta pārsedžu, jumta konstrukciju un jumta seguma maiņa, kā arī sienu stiprināšana. Ēkā iebūvēti 2 apkures katli, tvertnes granulām, atpūtas telpas tehniskajiem darbiniekiem, atjaunots arī pagrabs. 2014. gada 14. novembrī tika svinēti Spāru svētki, bet katlu māja nodota ekspluatācijā 2015. gadā. Veicot katlu mājas rekonstrukciju. Izbūvētas arī divas siltumtrases – no jaunās katlu mājas uz kalpu māju un uz klēti, atstāta pieslēguma vieta vāgūža apkurei, kad tas būs nepieciešams. 2016. gada vasarā ēkā iebūvēta saimniecības noliktava. 2014. un 2015. gadā visas esošās pils kompleksa ēkas pievienotas pilsētas centralizētajam ūdensvadam un kanalizācijas sistēmai. 2015. gadā nomainīts elektrības kabelis un izbūvēta bezvadu interneta sistēma, nodrošinot nepieciešamās jaudas. Paredzēta vecās siltumtrases posma, kas savieno bij. kalpu māju un pili, nomaiņa, jo tās siltumizolācija savu laiku nokalpojusi. Lai ievērojami samazinātu siltuma zudumus, siltumtrases caurules plānots mainīt uz bez kanāla rūpnieciski izolētām caurulēm.

Savulaik pils kompleksa teritorija bija ietverta ar mūra žogu. Līdzīgs žogs ar koka vairogiem pildītām arkām bijis arī grāfam Mēdemam piederošajā Elejas muižā. Mūra žogu atjaunojot tiks atjaunots arī pils kompleksa vēsturiskais vizuālais tēls un plānojums – dalījums četrās zonās: parādes pagalms, laidars, saimniecības pagalms un virtuves dārzs. Paralēli pils atjaunošanai, atbilstoši klasicisma tradīcijām rekonstruēts parādes pagalms. Saimniecības pagalmu un virtuves dārzu, kā arī daļu mūra plānots rekonstruēt vienlaicīgi ar kalpu māju, jo tie pieguļ ēkai un ir neatraujami saistīti.

Paralēli pils kompleksa atjaunošanai notiek arī valsts nozīmes pieminekļa – ainavu parka – revalorizācija saskaņā ar ainavu arhitektes I.M. Janelis izstrādāto projektu. 1999. gadā restaurēts akmens mūra tilts, 2000. gadā restaurēta rotunda, 2014. gadā atjaunota celiņu sistēma ap parka lielo lauci, 2015. gadā veikta meliorācija lielās lauces lejas daļā. Nākotnē plānots arī atjaunot mazās arhitektūras formas pils fasādē, kā arī parkā, tostarp strūklaku ar Najādas skulptūru pie dīķa lielās lauces malā. Paredzēts arī iztīrīt dīķus un atjaunot koku un krūmu stādījumus. Parka malā atrodas klasicisma stila formās būvētas dārznieka mājas drupas. Tajā 19. gs. otrajā ceturksnī bijusi oranžērija un siltumnīcas. Dzīvojamās daļas telpas bagātīgi ornamentētas. Ēka ir tipoloģiski reti sastopama būve, tāpēc būtu vērts to atjaunot.

2. Durbes pils muzeja kā organizācijas apraksts

2.1. Tukuma muzeja struktūrvienības - Durbes pils muzeja - darbības pilnvarojums

Kopš 1991. gada Durbes pils kompleksu, kas ir Tukuma novada pašvaldības īpašums, izmanto Tukuma muzejs. Saskaņā Tukuma muzeja Nolikumu (30.01.2014) Durbes pils muzejs ir viena no 7 Tukuma muzeja teritoriālajām struktūrvienībām, kas dokumentē un pēta Kurzemes lauku kultūrvides savdabību un tiecas saglabāt 19. gadsimta muižu materiālo un nemateriālo mantojumu, akcentējot vācbaltu un latviešu kultūras tradīciju saistību un nozīmi mūsdienu Latvijas kultūrā.

Tukuma muzejs, kura sastāvā ir Durbes pils muzejs, ir Tukuma novada pašvaldības iestāde, kas realizē valsts kultūrpolitiku novada kultūras mantojuma izpētē, saglabāšanā un popularizēšanā. Muzejs ir pieejams sabiedrībai, kalpo tās interesēm un attīstībai. Tukuma muzejs ir atkreditēts muzejs (akreditācijas apliecība nr. 1A4, izdota 2014. gada 24. februārī).

Tukuma muzeja darbību koordinē un nodrošina Tukuma novada Dome. Muzeja darbības pamats ir Tukuma novada Domes apstiprināts Nolikums un Izglītojošās darbības nolikums (30.01.2014). Tukuma muzejs ir reģistrēts LR nodokļu maksātāju reģistrā (reģistrācijas apliecība Nr. 90000052232, izd. 12.03.1996) arī LR Izglītības iestāžu reģistrā (reģistrācijas apliecība nr. 4360900602, izd. 26.03.2010).

Tukuma muzejs savā darbībā balstās uz LR Muzeju likumu, LR Izglītības likumu, LR Pieminekļu aizsardzības likumu un citiem ārējiem normatīvajiem aktiem, ieskaitot Tukuma novada pašvaldības Saistošos noteikumus, kas nosaka kārtību pašvaldības teritorijā un regulē pašvaldības iestāžu darbību, kā arī sekojošiem Tukuma muzeja darbību regulējošajiem iekšējiem normatīvajiem aktiem: Tukuma muzeja Nolikums (apstiprināts Tukuma novada Domē 30.01.2014), Noteikumi par Tukuma muzeja maksas pakalpojumu cenrādi (26.11.2015), Noteikumi par Tukuma muzeja krājuma veidošanu, uzskaiti, saglabāšanu un izmantošanu (28.12.2013), Tukuma muzeja Darba kārtības noteikumi (14.01.2014), Kārtība par rīcību Nacionālā krājuma priekšmetu aizsardzībai ārkārtas situācijā Tukuma muzejā (02.01.2014) un Instrukcija par drošības pasākumiem Tukuma muzejā (02.01.2014).

Tukuma muzejs kopš 1958. gada ir darbojies kā reģionālas nozīmes muzejs un atspoguļojis Tukuma rajona kultūrvides attīstību visā tās daudzveidībā, pievēršot sabiedrības uzmanību gan pilsētas, gan lauku videi, akcentējot materiālās un arī nemateriālās kultūras un tradīciju pārmantojamības nozīmību sabiedrībā. 1991. gadā muzeja specializācijas tēma ir kultūrvide. Pēc administratīvi teritoriālās reformas un Tukuma rajona likvidācijas 2009. gadā,

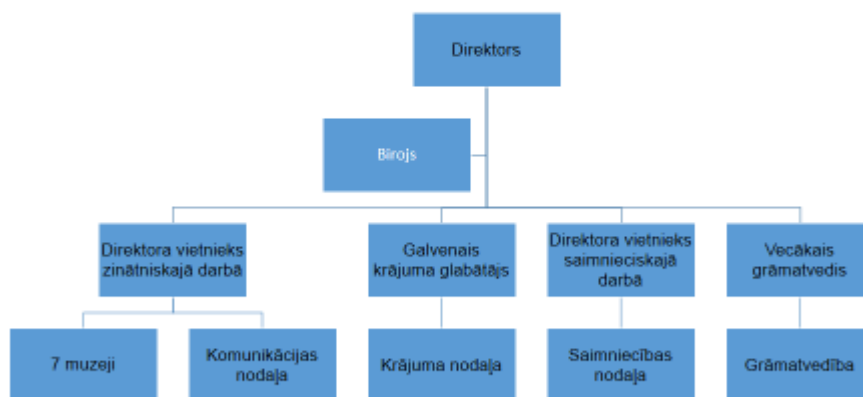
muzeja krājuma darbā, un pētnieciskajā darbībā akcents tiek likts uz Tukuma novada teritoriju, bet sadarbība notiek arī ar Engures, Jaunpils un Kandavas novadiem un to muzejiem. Tukuma muzeja krājumā atrodams plašs priekšmetu klāsts, kas komplektēts arheoloģiskajos izrakumos un ekspedīcijās tagadējo Engures, Jaunpils un Kandavas novadu teritorijā. Pēc pētījuma objekta Tukuma muzejs patlaban ir vērtējams kā lokāla mēroga muzejs, bet pēc pētījuma subjekta tas darbojas reģionālā, atsevišķās tēmās - nacionālā mērogā, piemēram, vācbaltu kultūrvēstures pētniecība, materiālās kultūras liecību vākšana un saglabāšana, kā arī Latvijas modernās mākslas kolekcijas veidošana un komunikācija.

2.2. Durbes pils muzeja vadības sistēma un organizatoriskā struktūra

Saskaņā ar Nolikumu Tukuma muzejs ir Tukuma novada pašvaldības iestāde. Muzeju vada direktors, kas tieši pakļauts Tukuma novada Domes Izpilddirektoram. Muzeja administrāciju veido: direktora vietnieki zinātniskajā un saimnieciskajā darbā, galvenais krājuma glabātājs, kas tiek pielīdzināts direktora vietniekam krājuma darbā, muzeja biroja administrators un grāmatvedība. Direktora vietnieki atbild par galvenajām muzeja darba jomām: pētniecisko un izglītojošo darbu, krājuma komplektēšanu un saglabāšanu, saimniecisko, kā arī finansiālo darbību. Durbes pils vadītājs funkcionāli tieši pakļauts direktora vietniekam zinātniskajā darbā. Muzeja vadības sistēma veidota, lai veicinātu visu muzeja funkciju realizāciju sadarbībā starp visām muzeja darba jomām un muzeja struktūrvienībām.

Tukuma muzeja organizatoriskā struktūra ir veidojusies atbilstoši teritoriālajam principam. Lai racionāli organizētu darbu, katra teritoriālā struktūrvienība nodrošina tai raksturīga muzeja produkta sagatavošanu. Katra no 7 muzeja struktūrvienībām realizē krājuma saglabāšanas, pētnieciskā darba un komunikācijas funkcijas tām noteiktā apjomā.

Tukuma muzeja funkcionālā vadība

Durbes pils muzejs ir lielākā muzeja struktūrvienība, kurā tiek realizētas kultūras mantojuma izpētes un komunikācijas funkcijas. Par Durbes pils muzeja pētnieciskā un ekspozīciju darba stratēģisko mērķu sasniegšanu un plānoto uzdevumu izpildi atbild pils vadītājs. Durbes pils kompleksā atrodas arī Tukuma muzeja krājuma nodaļa un saimniecības nodaļa, kas apkalpo visas Tukuma muzeja teritoriālās struktūrvienības – 7 muzejus, tostarp Durbes pils ekspozīcijas. Plānota arī Tukuma muzeja komunikācijas nodaļas pārcelšana uz pili. Krājuma, komunikācijas un saimnieciskā darba nodaļas ir tieši pakļautas direktora vietniekiem.

Patlaban cilvēkresursu apjoms Durbes pils muzejā ir ierobežots: pētniecisko darbu veic Durbes pils vadītājs, krājuma darbu veic 2 krājuma glabātāji, restaurāciju – 2 restauratori, bet apmeklētājus apkalpo 4 eksponātu uzraugi, kas veic arī gida pienākumus. Saimniecības nodaļā strādā 4 cilvēki, tostarp 1 teritorijas uzraugs, kas veic visus tehniskos darbus.

Tukuma muzejam, tostarp Durbes pils muzejam, ir sekmīga sadarbība ar Tukuma novada pašvaldību, izglītības iestādēm, uzņēmumiem, sabiedriskajām organizācijām, kā arī daudzām privātpersonām, kas regulāri dāvina priekšmetus muzeja krājumam un ekspertiem, kas konsultē krājuma papildināšanas un restaurācijas jautājumos. Durbes pilī ikgadējās talkās piedalās Tukuma pensionāru biedrības un „Daugavas vanagi” Tukuma nodaļas aktīvisti, atbalstu saimniecisku jautājumu risināšanā sniedz daudzi uzņēmumi, tostarp SIA „Eduards” un A/S „Tukuma piens”. Daudzu gadu garumā koncertu organizēšanā iesaistās biedrība „Mūzikas un mākslas studija BA”, ko vada pianiste Santa Jākobsone. 2015. gadā uzsākta sadarbība arī ar Daini Kalnu – Siguldas opermūzikas svētku organizatoru.

2.3. Muzeja pārvaldes un kontroles funkcija un darbības principi

Atbilstoši muzeja darba specifikai un izpratnei par muzeju kā par vienotu sistēmu, kurā visi elementi (visas muzeja darba jomas, visi darbinieki) ir savstarpēji saistītas un atkarīgas viena no otras, muzeja pārvaldībā noteicošais ir sadarbības princips.

Par katras muzeja struktūrvienības darbu un rezultātīvajiem rādītājiem atbild muzeja vadītājs. Tukuma muzeja un katras struktūrvienības, tostarp Durbes pils muzeja, darbs notiek saskaņā ar vidēja termiņa stratēģisko plānu un attiecīgā gada plānu. Muzeja vadītājs analizē katra mēneša darba rezultātus un ziņo par tiem ikmēneša vadības sanāksmē, kur piedalās administrācija un struktūrvienību vadītāji. Lēmumi par nepieciešamajām darbībām tiek apspriesti un pieņemti koleģiāli. Tādējādi visas atbildīgās personas ir iesaistītas lēmuma pieņemšanas procesā un organizē darbu atbilstoši pieņemtajiem lēmumiem. Strādājot šādā veidā, lēmuma pieņemšanas process prasa salīdzinoši vairāk laika, bet lēmumi tiek rūpīgi izsvērti un to realizācija pēc tam notiek mērķtiecīgi.

Būtiska loma muzeja pārvaldībā ir konsultatīvajām institūcijām: Zinātniski metodiskajai padomei, kas apspriež un pieņem lēmumus par pētnieciskā un izglītojošā darba jautājumiem, kā arī nodarbojas ar darba plānošanu un rezultātu vērtēšanu, Krājuma komisijai, kas pieņem lēmumus krājuma komplektēšanas un dokumentēšanas jautājumos, Konservācijas-restaurācijas komisijai, kas pieņem lēmumus par kultūrvēsturiskā mantojuma (muzeja ēku un priekšmetu) saglabāšanu un lemj par konservācijas vai restaurācijas pasākumiem. Nepieciešamības gadījumā tiek pieaicināti eksperti no citiem muzejiem, pētnieciskajām institūcijām vai pieminekļu aizsardzības sfēras. Muzeja administrācija piedalās sēdēs un respektē to lēmumus.

Durbes pils atjaunošanas procesā līdz šim nozīmīga loma bijusi tieši Konservācijas-restaurācijas komisijai, kurā profesionāli izvērtēti visi nepieciešamie pasākumi un rīcības.

Muzeja darbību patlaban apgrūtina tas, ka pastāv centralizēta krājuma uzskaites un saglabāšanas (konservācijas-restaurācijas) sistēma, bet, telpu trūkuma dēļ, joprojām decentralizēta, ir tā glabāšana. Krājuma komplektēšanu sadarbībā ar struktūrvienībām plāno, vada un kontrolē galvenais krājuma glabātājs, bet pētniecisko un izglītojošo darbību – direktora vietnieks zinātniskajā darbā. Pasākumus un rīcības saskaņā ar plānošanas dokumentiem organizē katras muzeja struktūrvienības vadītājs atbilstoši muzeja misijai un katras struktūrvienības plāniem.

Visa muzeja saimniecisko darbību vada direktora vietnieks saimnieciskajā darbā un atbild par to, lai katra muzeja struktūrvienība spētu realizēt visas muzejiskās funkcijas plānotajā apjomā.

Lēmumu pieņemšanas mehānisms ir balstīts uz iespējami plašāku muzeja speciālistu iesaistīšanu lēmumu pieņemšanā, tā nodrošinot muzeja darbībai būtisku jautājumu plašāku izdiskutēšanu un izvērtēšanu, un darbinieku kompetences attīstību.

Lēmumu pieņemšanas pamatā ir piesardzības princips, jo muzeja priekšmeta un arī kultūras pieminekļu saglabāšanā un restaurācijā ir svarīgi izmantot maksimāli optimālo metodiku, materiālus un pieejas, ja priekšmetu vai ēku vēlas saglabāt nākamajām paaudzēm.

2.4. Finanšu un administratīvā kapacitāte

Tukuma muzejs ir patstāvīga pašvaldības iestāde, kas tiek finansēta no pašvaldības budžeta. Muzeja teritoriālās struktūrvienības, tai skaitā Durbes pils komplekss, ir iekļautas muzeja centralizētajā grāmatvedības uzskaites sistēmā. Pārskata periodā kopumā Tukuma muzeja finansējums ir pieaudzis. Vidēji gadā pašvaldība nodrošinājusi muzeja darbību par 85,6 %. Citi ienākuma avoti vidēji veido 14,4 % no muzeja ienākošajiem līdzekļiem, no tiem muzeja paša ieņēmumi no maksas pakalpojumiem vidēji veido 8,2 %, kas ir labs rādītājs pašvaldības muzejam.

Muzeja administratīvā kapacitāte pārskata periodā (2010-2015) ir bijusi pietiekama, lai nodrošinātu stratēģisko mērķu un uzdevumu izpildi, kā arī veiktu projektu finansējuma piesaisti savu iespēju robežās. No VKKF iegūti līdzekļi, galvenokārt, eksponātu iepirkumiem, restaurācijai un ekspozīcijas veidošanai Durbes pilī, no valsts budžeta – finansējums krājuma saglabāšanai akreditētiem muzejiem. Laika periodā no 2010. līdz 2015. gadam pieaudzis muzeja ieņēmumu apjoms no ieejas biļetēm, programmām un pakalpojumiem.

Tukuma muzeja ienākošie līdzekļi (2010-2015)

Ienākumi	2010 EUR	2011 EUR	2012 EUR	2013 EUR	2014 EUR	2015 EUR
Pavisam	441 065	488 855	584 304	614 204	674 056	632 232
no tiem:						
no: valsts budžeta	2 934	4 963	6 219	2 661	9 367	3 150
pašvaldības budžeta	387 001	423 171	465 325	555 024	568 207	535 277
citi ienākumu avoti	51 129	60 721	112 760	56 519	96 482	93 805
no tiem:						
pašu ieņēmumi	39 505	40 677	41 635	47 823	52 267	59 681
sponsorējumi, ziedojumi			3 062	871	600	0

VKKF finansējums	9 789	9 989	14 855	7 399	3 410	34 124
ārvalstu fondu piešķirumi	1 565	10 055	53 049	-	40 205	0
citi	270	-	159	427	-	-

Tukuma muzeja un arī pašvaldības mērķis ir pabeigt Durbes pils kompleksa restaurāciju un izveidot tajā mūsdienīgu muzeju. Tādēļ Tukuma muzejam budžeta līdzekļi iespēju robežās tiek ieguldīti tieši Durbes pils kompleksa ēku atjaunošanas projektēšanā un konservācijā vai restaurācijā, kā arī interjera priekšmetu kolekcijas papildināšanā un ekspozīciju veidošanā. Tukuma muzeja izlietoto līdzekļu apjoms pārskata periodā audzis galvenokārt uzturēšanas izmaksu (cenu) kāpuma dēļ, kā arī atalgojuma palielināšanas dēļ.

Izmantotie līdzekļi (2010-2015)

Izmaksas	2010 EUR	2011 EUR	2012 EUR	2013 EUR	2014 EUR	2015 EUR
Pavisam	502 285	518 422	515 848	672 582	667 028	632 935
Atalgojums	276 295	272 389	274 015	299 828	311 577	331 783
Darba devēja VSA obligātās iemaksas	67 922	69 258	66 982	77 831	80 241	77 572
Komunālie maksājumi, apsardze	23 196	25 200	27 264	26 902	26 506	25 537
Ēku restaurācija	19 638	8 359	-	4 814	-	-
Muzeja eksponātu pirkumi	8 523	7 102	10 686	14 559	13 584	12 075
Pārējās izmaksas	106 711	136 113	136 902	248 648	235 120	185 968

Pārskata periodā ir pieaugušas izmaksas algām par 1.5 % gadā. Restaurācijas darbu izmaksas pārskata periodā ir mainījušās atkarībā no darbiem Durbes pils restaurācijas procesā. Krājuma papildināšanai vidēji gadā tiek izlietoti no 1 % līdz 2 % līdzekļu. Aptuveni 4% gadā tiek lietoti komunālajiem maksājumiem un apsardzes vajadzībām.

Kopš 2009. gada muzejs realizē taupības politiku. Saimniecības nodaļa cenšas vairāk paveikt pašu spēkiem, mazāk pirkt ārpalpojumus, tādējādi ietaupot līdzekļus. Īpaši tas attiecas uz muzejisko darbību: izstāžu, ekspozīciju un programmu veidošanu, poligrāfisko izdevumu sagatavošanu, reklāmu. Muzejs vairāk uzmanības pievērš pētniecībai un pasākumiem, kur nepieciešami mazāki materiālie resursi, bet vairāk laika un cilvēkresursu. Tieši cilvēkresursu trūkuma dēļ joprojām problemātiska ir krājuma digitalizācija un arhīva

uzturēšana, pārslogota ir arī biroja administratore, kas veic arī sekretāres, lietvedes, personāla speciālista darbu.

2.5. Cilvēkresursi un darba vietas

Durbes pils komplekss ir Tukuma muzeja lielākā struktūrvienība, kurā tiek realizētas visas muzejiskās funkcijas. Pēdējo gadu laikā notiek muzeja darbības un arī cilvēkresursu mērķtiecīga koncentrācija tieši Durbē, kur iecerēta mūsdienīga un sociāli aktīva muzeja attīstība.

Tukuma muzejā 2010. gadā bija 42,5 štata vietas, 2026. gadā – 46,5 štata vietas, tai skaitā Durbes pils kompleksā strādā 14 darbinieki: 7 speciālisti un 7 tehniskie darbinieki. Durbē strādā galvenais krājuma glabātājs, direktora vietnieks saimnieciskajā darbā, krājuma glabātājs, koka priekšmetu restaurators, papīra un dokumentu restaurators, galvenais saimniecības pārzinis, 4 eksponātu uzraugi, 1 apkopējs, 1 teritorijas uzraugs, 1 apkures sistēmas operators.

Kalpu mājas restaurācijas un krājuma glabātuvju iekārtošanas rezultātā muzeja krājums no dažādām vietām pilsētā tiks pārvietots uz Durbi. Kalpu mājā pavisam ir 616 m², tajā strādās galvenais krājuma glabātājs un 3 krājuma glabātāji, tostarp 2 krājuma glabātāji, kas tiks pārcelti no Harmonijas ielas. Papildus būs nepieciešams 1 apkopējs telpu uzturēšanai.

Muzeja krājumā 2016. gadā ir 92061 priekšmets, ko apkalpo 3 krājuma glabātāji, vidēji katrs nodrošinot nedaudz vairāk nekā 30000 priekšmetu uzturēšanu, izpēti un iespēju robežās veic arī digitalizāciju. Pārceļot krājumu uz jauno ēku, radīsies iespējas ne tikai glabāt priekšmetus vienkopus, bet arī racionālāk organizēt krājuma uzturēšanas un aprūpes pasākumus. Jaunajā glabātvē racionālāk būs iespējams organizēt krājuma glabātāju un restauratoru sadarbību, jo restaurācijas darbnīcas atrodas Durbes kompleksā.

Restauratoru darba apjoms arvien pieaug, jo palielinās krājuma priekšmetu skaits, un, glabājoties nepiemērotās telpās, pasliktinās arī priekšmetu stāvoklis. Restaurācijas jaudas muzejā nav pietiekamas. Restauratora pienākumos ietilpst ne tikai priekšmeta konservācija vai restaurācija, bet arī priekšmetu saglabātības stāvokļa kontroles un aprūpes pasākumi, kas veicami regulāri un plānveidīgi. Faktiski Tukuma muzejā 2 restauratoru vietā būtu vajadzīgi vismaz 4 restauratori.

Izvērtējot krājuma apjomu, ko plānots izvietot jaunbūvējamajā ēkā Durbes pils kompleksā, konstatēts:

1. Tukuma muzejā strādā 2 sertificēti restauratori. Daļēja krājuma aprūpe ir nodrošināma tikai dokumentu un iespieddarbu un koka priekšmetu, tai skaitā mēbeļu, kolekcijām. Visu kolekciju saglabātības stāvoklis nav izvērtēts.
2. Atsevišķu priekšmetu grupu kolekcijas ir salīdzinoši nelielas, tādēļ plānots meklēt profesionālu speciālistu palīdzību ārpus muzeja, piemēram, glezniecības, ādas plastikas un citu priekšmetu restaurācijā.
3. Izvērtējot iespējas un vajadzības, nolemts tuvākajā laikā piesaistīt vai nodrošināt apmācību tekstiliju, kā arī porcelāna, stikla un keramikas priekšmetu restaurācijā, lai nodrošinātu restaurācijas centra darbību un krājuma kvalitatīvu aprūpi.

2.6. Projektu vadības, ieviešanas un uzraudzības shēma un kvalitātes kontrole

Tukuma muzeja pārvaldībā esošo ēku un teritoriju, tostarp Durbes muižas apbūves, restaurācijas un citu investīciju projektu sagatavošanu, vadību nodrošina Tukuma novada Domes Attīstības nodaļa iesaistot muzeja administrācijas pārstāvjus un speciālistus, bet tehnisko uzraudzību nodrošina Tukuma novada Domes administrācijas amatpersonas atbilstoši Tukuma novada Domes lēmumam un likumdošanā paredzētajai kārtībai. Pētniecības, ekspozīciju, publikāciju un izglītojošā darba, kā arī priekšmetu restaurācijas un citus muzejiskās darbības projektus sagatavo un realizē Tukuma muzeja darbinieki.

Visam iesaistītajam personālam ir pieredze projektu vadībā. Projekta realizācijas gaitā svarīgākos restaurācijas jautājumus izskata Tukuma muzeja Konservācijas-restaurācijas komisija, nepieciešamības gadījumā piesaistot ekspertus – celtniecības arheologus, būvkonstruktorus, mākslas zinātniekus, restauratorus. Muzeja Konservācijas-restaurācijas komisija ir piedalījusies ēku izpētes un projektēšanas uzdevumu izstrādē, formulējot muzeja prasības. Komisija ir organizējusi ekspertu diskusijas par kalpu mājas un apkārtmūra restaurācijas pieeju, apstiprinājusi restaurācijas konceptuālos dokumentus un sekojusi procesam. Izstrādājot kalpu mājas, klēts, vāgūža, kā arī apkārtmūra restaurācijas tehnisko dokumentāciju ņemts vērā Konservācijas-restaurācijas komisijas lēmums ievērot zinātniskās restaurācijas principus un realizēt darbus atbilstoši labākajai restaurācijas praksei.

Būvniecības darbu uzraudzību veic piesaistīts būvuzraugs, kurš atbild par veikto darbu kvalitāti un atbilstību noteiktajiem apjomiem un termiņiem. Projekta laikā tiek nodrošināta arī autoruzraudzība, garantējot ieviešanas atbilstību izstrādātajam tehniskajam projektam un respektējot VKPAI izsniegtajā darbu veikšanas atļaujā un būvatļaujā noteiktās prasības. Veicot zemes darbus, tiek nodrošināta arheoloģiskā uzraudzība. Restaurācijas process tiek dokumentēts.

Sekmīgai projekta ieviešanai, tiek organizētas iknedēļas tehniskās sanāksmes, kuru laikā tiek izvērtēti paveiktie darbi, identificētas problēmas, meklēti atbilstoši risinājumi, ieteikumi un kontrolēta projekta ieviešana atbilstoši aktivitāšu plānam. Sanāksmes tiek protokolētas, tādējādi nodrošinot turpmākās rīcības kontroli.

Ikviena projekta ieviešana, vadība un uzraudzība tiek veikta projekta darba grupu sanāksmes ietvaros, izvērtējot projekta ieviešanas efektivitāti izvirzīto mērķu sasniegšanai. Projekta darba grupas sanāksmju laikā tiek izvērtēta esošā projekta aktivitāšu ieviešanas gaita; precizēta turpmāko projekta aktivitāšu ieviešana; projektā noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanas pakāpe; projekta plānotā un faktiskā finansējuma izvērtējums; esošo/tuvākajā laikā ar projekta ieviešanu saistīto problēmu apzināšana un lēmuma par turpmāko rīcību pieņemšana.

3. Durbes pils muzeja virsuzdevums un vērtības

3.1. Tukuma muzeja misija un Durbes pils muzeja virsuzdevums

Tukuma muzeja darbība vērsta uz Tukuma novada un pārnovadu teritorijā esošo kultūrvides vērtību atpazīšanu, izpēti, saglabāšanu un popularizāciju, kā arī sabiedrības izglītošanu, lai veidotu izpratni par kultūras mantojuma nozīmību ilgtspējīgas attīstības veicināšanā.

Durbes pils kompleksa darbība ir vērsta uz vācbaltu kultūras mantojuma identifikāciju un dokumentēšanu, vācbaltu un latviešu kultūras mijiedarbību, tradīciju un savstarpējo ietekmju izvērtēšanu, 19. gadsimta un 20. gadsimta sākuma materiālās un nemateriālās kultūras liecību, īpaši izcilu mākslas un kultūrvēsturisku priekšmetu, saglabāšanu, interpretāciju un eksponēšana izstādēs un ekspozīcijās, kā arī **izmantošanu** sabiedrības atpūtai un izglītošanai atraktīvā veidā, tostarp kultūrvēsturiskās vides izglītībā.

3.2. Durbes pils kompleksa attīstības vīzija

Durbes muižas apbūve ar iespaidīgo pili, atjaunotajām saimniecības ēkām, kas atrodas Sloenes upes senkrastā, ir iecienīts tūristu galamērķis Tukumā, kas viegli sasniedzams, braucot ar vilcienu vai autotransportu. Īpaši skaisti Durbe izskatās no putna lidojuma, kad skatam pilnībā atklājas iespaidīgais neregulāras formas, četros noslēgtos sektoros sadalīts pils komplekss, ko ietver monumentāls apkārtmūris.

Vairāk nekā 450 gadu vecais Durbes pils komplekss ir atjaunots pilnībā un senajā krāšņumā. Tajā atrodas mūsdienīgs kultūrvides muzejs ar daudzveidīgām ekspozīcijām, apmeklētājiem pieejamu krājumu un interesantām programmām. Visas kompleksa ēkas – pils, kalpu māja, klēts – ir restaurētas, arī vāgūzis ir rekonstruēts kādreizējā apjomā un izskatā, atbilstoši klasicisma stilistikai un restaurācijas prakses labākajiem piemēriem.

Vizuāli iespaidīgākā kompleksa ēka ir pils, kas iekārtota atbilstoši tās vēsturiskajai funkcijai - tā ir kungu māja, kuras pirmajā stāvā atrodas reprezentācijas, lietišķās un privātās telpas, bet pils otrajā stāvā - telpas bērniem un pils kalpotājiem - mežzinim, mājskolotājiem, ekonomai, istabenēm utt. Pagrabstāvā atrodas saimniecības telpas. Pils darbinieki tērpti vēsturiskajos kostīmos, sniedz apmeklētājiem nepieciešamo informāciju un arī iesaista tos dažādās nodarbēs un programmās, kas rada priekšstatu par kādreizējo pils iemītnieku dzīvi.

Kalpu mājā atrodas atklātais krājums un apmeklētāji var iepazīt stikla, keramikas, koka, metāla, papīra priekšmetu kolekcijas, mākslinieki un studenti var iedvesmoties jaunu projektu radīšanai. Kalpu mājai piegulošais apkārtmūris ir restaurēts un pie tā aiz kalpu mājas iekārots muižas virtuves dārziņš ar 19. gadsimtam raksturīgo plānojumu un tipiskiem augiem un dārzeņiem. Apmeklētājiem, iespējams, noiet pagrabā un nokļūt muižas vešeriene valstībā, kur tika mazgāta un gludināta muižas iemītnieku veļa, kur dzīvojusi pati vešeriene un viņas ģimene. Kalpu mājas iekārtojums un priekšmeti ikvienam ļauj salīdzināt un labāk izprast kārtu sabiedrības dzīves likumības un tradīcijas.

Klētī izvietotas muzeja restaurācijas darbnīcas, kur muzeja restauratori veic papīra, fotogrāfijas un grafikas darbu, koka, arheoloģiskā metāla, keramikas un akmens priekšmetu, kā arī tekstiliju konservāciju vai restaurāciju. Ikviens priekšmets ekspozīcijās un atklātajā krājuma daļā ir konservēts vai restaurēts. Durbē atrodas arī mūsdienīgas darba telpas un lasītava, kur apmeklētāji var saņemt kompetentu speciālistu konsultācijas nemateriālā un materiālā kultūras mantojuma dokumentēšanas, pētniecības un saglabāšanas/izmantošanas jautājumos.

Muzejs piedāvā daudzveidīgu izglītojošo pasākumu un programmu klāstu, kuru vidū īpašu popularitāti izpelnījusies kultūrvēsturiskās vides izglītības programma „Ceļojums laikā”, profesionālās pilnveides kursi pedagogiem un tālākizglītības cilvēkiem, kas vēlas iegūt papildizglītību mantojuma nozarē. Durbes pils komplekss ir populārs tūrisma objekts un pazīstams kā muzeju metodiskais centrs.

3.3. Vērtības

Tukuma muzejs ir muzejs, kas orientēts uz sabiedrībā pieņemtu vērtību, piemēram, kultūras mantojuma un ar to saistītas informācijas, saglabāšanu un saprātīgu izmantošanu nākamajām paaudzēm. Tādēļ muzeja darbībā tiek ievērots Starptautiskās Muzeju padomes (ICOM) Ētikas kodekss un par augstākajām vērtībām tiek uzskatīts autentiskums, pieejamība, daudzveidība, profesionalitāte un atbildība.

Muzeja darbības pamatā ir muzeja priekšmets - oriģināls priekšmets, vai precīzs atdarinājums, bet tikai gadījumā, ja nav pieejams oriģināls, bet muzeja darbībai ir būtiski nepieciešama priekšmetiskā formā ietverta informācija, piemēram, izstādēs, pedagogiskajās programmās.

Muzeja darbības jēga balstās tā pieejamībā. Muzeja darbībai kultūras mantojuma vākšanā, saglabāšanā un izpētē ir jēga tikai tādā gadījumā, ja tas notiek sabiedrības interesēs,

ja priekšmeti un ar tiem saistītā informācija ir pieejama muzejā un ārpus tā - elektroniskajā vidē, publicētā formātā vai citās formās.

Tukuma muzejs un Durbes pils komplekss kā muzeja teritoriālā struktūrvienība, respektē Latvijas vēstures norišu un kultūras izpausmju daudzveidību un savā darbībā tiecas identificēt un aktualizēt līdz šim aizmirstas vai maz zināmas lietas, piemēram, vācbaltu vēstures peripetijas, vācbaltu un latviešu savstarpējo attiecību jautājumu 19. un 20. gadsimta sabiedriski politisko norišu kontekstā. Muzejs uzņemas atbildību aktualizēt mūsdienu sabiedrībā tēmas, par kurām salīdzinoši maz runāts un par kurām joprojām valda stereotipi un kļūdaini pieņēmumi, piemēram, 1905. - 1907. gada demokrātiskās revolūcijas norišu būtība, 1919. gada cīņas Kurzēmē un vācbaltu jautājums Brīvības cīņu kontekstā, muižu vieta un loma kultūras un profesionālās mākslas norisēs Latvijā u.tml.

Muzeja darbībā profesionalitātei, godīgumam un atbildībai par sabiedrībā notiekošo ir izšķiroša loma, jo runājot par maz zināmām vēstures tēmām, ļoti svarīgi ir ievērot maksimālu objektivitāti, izvērtēt visus pieejamos vēstures avotus, analizētu tos, izmantojot zinātniskās pētniecības metodes, lai sniegtu sabiedrībai korektu un iespējami objektīvu informāciju.

3.4. Durbes pils muzejā realizētās muzejiskās funkcijas

LR likumdošanā noteiktas 3 muzeju pamatfunkcijas: kultūrvēsturiskā mantojuma apzināšana un saglabāšana; kultūrvēsturiskā mantojuma izpēte un kultūrvēsturiskā mantojuma komunikēšana sabiedrībā

Pamatojoties uz LR Muzeju likumu, Tukuma novada Dome apstiprinājusi Tukuma muzeja Nolikumu (30.01.2014), kurā definētas sekojošas muzeja funkcijas:

- Veido materiālās un nemateriālās kultūras liecību krājumu par Tukuma un apkārtnes novadu kultūrvidi;
- Nodrošina krājuma un ar to saistītās informācijas saglabāšanu;
- Veic Tukuma un apkārtnes novadu kultūrvides un muzeja krājuma izpēti;
- Informē sabiedrību pat kultūrvides attīstību, tās vēsturi un kultūru;
- Nodrošina regulāru muzeja izglītojošo programmu un aktivitāšu pieejamību.

Atbilstoši minētajam Durbes pils komplekss veic sekojošas funkcijas:

1. Muzejs komplektē un saglabā Kurzemes muižu dzīvei raksturīgos priekšmetus un eksponē tos vēsturiskajā vidē;
2. Muzejs pēta Kurzemes muižu vēsturi un veido kultūrvēsturiskas izstādes;
3. Muzejs veic izglītojošo darbu, pielietojot muzejiskas metodes.

Muzeja aktivitātes vērstas uz muižas atjaunošanu un jauna kultūras produkta izveidi tajā. Durbes pilī izveidota un eksponēta interjera un mākslas priekšmetu kolekcija (915 priekšmeti, no tiem 691 pamatkrājuma). Katru gadu tā tiek papildināta ar jaunieguvumiem, kas lielākoties iegūti kā privātpersonu, tostarp vācbaltu ģimeņu pēcnācēju, dāvinājumi. Tukuma muzeja, tostarp Durbes pils, krājuma papildināšanas prioritāte vienmēr bijusi ekspozīcijas, tāpēc jaunieguvumi lielākoties tiek izstādīti un parādīti apmeklētājiem.

Ne mazāk svarīga muzeja darbības joma saistās ar muzeja priekšmetu konservāciju un restaurāciju, kā arī kultūras pieminekļu restaurācijas prakses attīstību reģionā. Kopš 2000. gada Tukuma muzejā strādā sertificēti restauratori, kas regulāri papildina savas prasmes un zināšanas. Pils restaurācijas gaitā iegūta pieredze kultūras pieminekļu atjaunošanā, kas tiek popularizēta konferencēs, publikācijās, semināros.

Durbes pils muzejs piedāvā arī ekskursijas, lekcijas, klasiskās mūzikas kamerkoncertus, daudzveidīgu muzejpedagoģisko programmu klāstu. Pamatskolas bērnu vidū vispopulārākā ir programma „Ziemassvētki Durbes pilī”, bet vidusskolniekiem vēsturi palīdz apgūt programmas, kas veidotas pielietojot kultūrvēsturiskās vides izglītības metodi „Ceļojums laikā”.

4. Tukuma muzeja un Durbes pils muzeja mērķi un uzdevumi 2010. - 2023. gadam:

Tukuma muzeja galvenais mērķis ir Tukuma novada kultūrvides vērtību izpēte, saglabāšana un popularizācija sabiedrības atpūtas, izglītības un attīstības labā.

Nr.	Tukuma muzeja stratēģiskie mērķi	Nr.	Durbes pils muzeja stratēģiskie mērķi
1.	Novada kultūras telpai nozīmīga, raksturīga un unikāla mantojuma saglabāšana un attīstība, lai stiprinātu novada iedzīvotāju lepnumu un piederības izjūtu savam novadam.	1.	Valsts nozīmes kultūras pieminekļa nr. 6845 – Durbes pils apbūves – restaurācija
2.	Veicināt jaunu zināšanu un mantojuma vērtību popularizāciju sabiedrībā, nodrošinot krājuma un ar to saistītās informācijas pieejamību un izmantošanu	2.	Sabiedrībai pieejama un izmantojama krājuma veidošana un saglabāšana
3.	Veidot kvalitatīvu un pieejamu mūžizglītības pasākumu piedāvājumu, akcentējot profesionālās mākslas un mūzikas pieejamības, tradīciju saglabāšanas un zudušo prasmju atjaunošanas nozīmi novada iedzīvotāju radošuma veicināšanā.	3.	Muižu vēstures pētniecība un pētniecības rezultātu pieejamība plašai sabiedrībai
4.	Nodrošināt muzeja plašāku atpazīstamību vietējā, reģionālā un nacionālā mērogā un muzeja integrāciju sabiedrībā, iekļaujoties novada un valsts kultūras dzīvē un starptautiskajās norisēs un nestu Tukuma vārdu pasaulē	4.	Durbes pils muzeja plašākas atpazīstamības nodrošināšana reģionos, valsts un Baltijas mērogā, un apmeklētāju skaita palielināšana

5. Muzeja iekšējās un ārējās darbības faktoru izvērtējums

5.1. Pārskata periodā sasniegtie rezultāti un rezultatīvie rādītāji

1. stratēģiskais mērķis:

Pabeigt valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa nr. 6845 - Durbes pils apbūves - restaurāciju.

- Pārskata periodā (2010-2015) par VKPAI finansējumu ir sagatavota un veikta izpēte, sagatavota tehniskā dokumentācija Durbes muižas kalpu mājas neatliekamajiem glābšanas darbiem (valsts nozīmes arhitektūras piemineklis nr. 6847). Par pašvaldības līdzekļiem izstrādāts tehniskā dokumentācija saimniecības ēkas renovācijai (SIA „Arhitektes I. Caunītes birojs”), kas ir Durbes muižas apbūves (valsts nozīmes arhitektūras piemineklis nr. 6845) nozīmīga sastāvdaļa. Sadarbībā ar Domes Attīstības nodaļu sagatavots projekta pieteikums „Mūsdienīgs muzejs un reģionāls restaurācijas centrs Durbes pils kompleksā Tukumā ”ERAF atklātā konkursā programma „Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.4.prioritātē „Kvalitatīvas vides dzīvei un ekonomiskai aktivitātei nodrošināšana” 3.4.3. pasākumā „Kultūrvides sociālekonomiskā ietekme” 3.4.3.2.aktivitātē „Sociālekonomiski nozīmīgu kultūras mantojuma objektu atjaunošana” (2010) un saņemts līdzfinansējums. Projekta realizācija pārtraukta finansiālu apsvērumu dēļ (2013).
- Ir veikta arheoloģiskā izpēte bijušās Durbes muižas saimniecības ēkas - vāgūža un staļļa pamatu vietā un arheoloģiskā uzraudzība tehnisko tīklu modernizācijas procesā (arheologs M. Ruša, 2011, 2012, 2015).
- Ar VKKF atbalstu veikta Durbes muižas centra robežmūra izpēte un konservācijas-restaurācijas projekta izstrāde un izstrādāti priekšlikumi restaurācijas koncepcijai (SIA „Intarsija”, 2010) un izstrādāts turpmākās darbības plāns (SIA „Intarsija”, 2011).
- Renovācijas darbi veikti saimniecības ēkā, pielāgojot to mūsdienīgai katlu mājai (Pilnsabiedrība ”TELSM”). 2016. gadā pilotprojekta veidā vienā posmā uzsākti apkārtmūra konservācijas darbi (SIA „Kaskāde 19”) un nostiprinātas mūra problemātiskākās vietas, kur izkustējušies akmeņi saistvielas zuduma dēļ.

Rezultatīvie rādītāji. Dokumentācija Durbes muižas apbūves restaurācijai (2010-2015)

Sagatavota dokumentācija	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kalpu mājas jumta konstrukciju glābšanas tehniskais projekts (komplektu skaits)					1	
Mūra izpēte un restaurācijas koncepcija (dokumentu skaits)		1				

Vāgūža rekonstrukcijas tehniskais projekts (dokumentu skaits)	1			1		
Saimniecības ēkas rekonstrukcijas projekts (dokumentu skaits)				1		
Saimniecības ēkas rekonstrukcija (objekts)						1

1. stratēģiskais mērķis:

Sabiedrībai pieejama un izmantojama krājuma veidošana un saglabāšana

- Pārskata periodā (2010-2015) atbilstoši krājuma komplektēšanas politikai muzeja krājums papildināts pavisam ar 11142 priekšmetiem, tostarp 2010. gadā pievienotā Džūkstes Pasaku muzeja kolekciju. Vidēji gadā viss krājums pieaug par 1857 priekšmetiem, no kuriem lielākā daļa ir privātpersonu dāvinājumi. Pavisam krājumā (31.12.2015) glabājas 91683 priekšmeti, no kuriem pamatkrājumā 69088. Iepirkumi veikti ar mērķi papildināt Durbes pils ekspozīcijas. Pārskata periodā ekspozīcijas papildinātas ar 57 priekšmetiem.
- Noorganizētas 3 tematiskās ekspedīcijas „Tukuma rajona muižu fotodokumentēšana” (K. Ozola, 2010, 2011), ekspedīcija Rīgas ielas izpētei Tukumā (Z. Paševiča, 2014) un divas arheoloģiskās izpētes Pastariņa muzejā (R. Brūzis, 2014-2015), kuru rezultātā iegūti pētniecībai nozīmīga informācija un priekšmeti.
- Veikta krājuma priekšmetu vērtēšana. Viss muzeja krājums (91884 priekšmeti) ir apdrošināti (uz 10.10.16 par kopējo summu 1 961 965,16 EUR).
- Aktualizēta Krājuma komplektēšanas, saglabāšanas un izmantošanas politika (2014), Noteikumi par Tukuma muzeja krājuma veidošanu, uzskaiti, saglabāšanu, izmantošanu (2014), Krājuma komisijas nolikums (2013), Konservācijas-restaurācijas komisijas nolikums (2013), Tukuma muzeja krājuma topogrāfiskie apraksti (2014).
- 2014. gadā par pašvaldības līdzekļiem veikts 4 krājuma telpu remonts un KM konkursā „Par valsts finansējumu Nacionālā muzeju krājuma uzturēšanai un izmantošanai pašvaldību, autonomajos un privātajos muzejos” iegūts finansējums lietisko priekšmetu kolekciju pārvietošanas no avārijas stāvoklī esošām telpām uz izremontētajām telpām un pagaidu novietnēm saimniecības ēkā. Tā rezultātā telpas kalpu mājā ir atbrīvotas restaurācijai.

Krājuma darba rezultatīvie rādītāji (2010-2015)

Krājuma vienību skaits	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Krājuma kopskaits	86 033	86 568	87 282	88 961	90 169	91 683
Pamatkrājuma vienību kopskaits	64 294	64 764	65 170	66 445	67 604	69 088
Reģistrēti	472	536	714	1679	1208	1514
Restaurētie un konservētie priekšmeti	45	82	110	159	108	439
Zinātniski inventarizēti	57	0	0	39	33	192
Digitalizētie priekšmeti	2079	904	605	151	260	139
Ekspozētie priekšmeti	2 983	2 896	2 796	3 401	3 571	3 614
Izmantoti pētniecības darbam	5 997	3 491	6 162	3 474	5 286	6 960

2. stratēģiskais mērķis:

Muižu vēstures pētniecība un pētniecības rezultātu pieejamība plašai sabiedrībai

Durbes pils vadītāja, piesaistot citus pētniekus, ir strādājusi pie muižas vēstures un materiālās kultūras liecību izpētes. Pētnieciskā darba rezultātā ir sagatavotas nozīmīgas kultūrvēsturiskas izstādes: Kurzemes muižniecība 19. gadsimta portretā (I. Līne, 2010), Liecinieki / Latvijas muižu interjera liecības (I. Līne, D. Bruģis, 2011-2012), Kurzemes muižu dārzi un parki (I. Dišlere, A. Ozola 2013-2014), Baltijas mākslas izstāde. 20. gadsimta sākums (I. Dišlere, I. Līne, D. Bruģis 2015-2016). Tapusi arī jauna ekspozīcija „Rainis un Durbes pils” (I. Dišlere, A. Ozola 2015).

- Sagatavotas izstādes par muižu vēstures tēmām, tostarp Durbes pils atdzimšana (D. Šmitenberga, 2010), 19. gadsimta tērpi un to atdarinājumi no Durbes pils kolekcijas (I. Līne, 2011). Kopš 2011. gada pilī skatāma izstāžu sērija - Durbes pils fotogrāfijās un arhīvu dokumentos (I. Dišlere, A. Ozola, 2011) –, kurā katru gadu tiek eksponēta kāda īpaša tēma un krājuma jaunieguvumi.
- Izstādēs un ekspozīcijās apskatāmi ne tikai autentiski un vēsturiski un mākslinieciski vērtīgi priekšmeti, bet arī virtuālās ekspozīcijas par muižu dārziem un parkiem, par muižu pārmaiņām Agrārreformas rezultātā, par Baltijas mākslas izstādes dalībniekiem – latviešu un vācbaltu māksliniekiem.

- Pārskata periodā sagatavoti un izdoti pavisam 3 izstāžu katalogi, kas turpina iepriekšējā ārskata periodā iesākto sēriju: „Rainis un Durbes pils” (A. Ozola, I. Dišlere 2015) un „Muižas laikmetu griežos 1900-1939”. (I. Dišlere, A. Ozola 2016), kā arī „Liecinieki. Latvijas muižu piļu un kungu māju interjeri 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā” (I. Līne, D. Bruģis 2013), kas 2014. gadā ieguvusi Latvijas grāmatu izdevēju asociācijas gada balvu „Zelta ābele” divās nominācijās un „Delfi” lasītāju balvu kā populārākā grāmata.
- Sadarbībā ar vācbaltu dzimtu pārstāvjiem un ar VKKF atbalstu sagatavots un izdots vācbaltu dzejnieces Ģetrūdes fon den Brinkenā dzejas krājums ar komentāriem „Kad mājās nāc...” (I. Dišlere, 2012) un tās pašas autore kultūrvēsturiskā romāna „Nogrimusi zeme” tulkojums latviešu valodā ar zinātniskiem komentāriem (I. Dišlere, 2015).
- Sagatavotas 8 zinātniskas publikācijas, no tām nozīmīgākās atrodamas Tukuma muzeja rakstu „Tukuma novada kultūrvēsture” 11. sējumā: Šlokenbeka un tās pusmuiža Durbe (I. Dišlere, 2012), Veselības aizsardzības iestādes Durbes pilī (D. Šmitenberga, 2012), Saimniecības ēka – zirgu stallis un ratnīca – Durbes pils kompleksā (A. Ozola, 2012).

Pētnieciskā darba rezultātīvie rādītāji (2010-2015)

Pētnieciskā darba rezultāti	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ekspozīcijas	2	2	2	2	2	2
Kultūrvēsturiski analītiskās izstādes	4	4	3	5	5	3
Īslaicīgās izstādes	3	2	2	-	2	3
Izstāžu katalogs	-	-	-	1	-	1
Zinātniskas publikācijas	1	3	4	-	5	6
Populārzinātniskas publikācijas	2	4	2	2	2	5
Muzejpedagoģiskās programmas	6	4	5	4	4	3
Lekcijas *	7 (15)	3 (10)	7(12)	0 (30)	5(7)	7 (22)

*Lekcijas uzskaitītas atsevišķi par muižu tēmu, iekavās dotais skaitlis norāda kopējo lekciju skaitu

4. stratēģiskais mērķis:

Nodrošināt Durbes pils kompleksa plašāku atpazīstamību reģionā, valsts un arī Baltijas un Eiropas mērogā

Pārskata periodā (2010-2015) Durbes pils ir kļuvusi atpazīstamāka valsts un Baltijas reģionā profesionāļu vidū.

- Muzeja darbinieki piedalījušies starptautiskās konferencēs par muižu tematiku: Vācbaltu kultūras mantojuma izpēte, saglabāšana un pieejamība Latvijā šodien un nākotnē (I. Dišlere, Vācija 2011, 2014. 2015), Baltijas piļu un muzeju asociācijas gadskārtējā XXIV asambleja (I. Līne, Lietuva 2014) un XXV konference (A. Ozola, Polija 2015).
- Durbes pilī noorganizētas zinātniskas 3 konferences: Tukuma muzeja 75 gadu jubilejai veltīta zinātniskā konference, Baltijas pilsētu savienības Kultūras komisijas ikgadējā konference sadarbībā „Muzeji – Baltijas pagātnes un nākotnes vienotāji (2011), Arheoloģiskie izrakumi Tukuma novadā un tā apkārtnē, Vilhelmam Zigfrīdam Štafenhāgenam - 200 (2014), kā arī Baltijas piļu un muzeju XXVI asambleja un konference „Pilis un kolekcijas, kolekcijas un pilis” (2016).
- Sagatavota ekskursija un spēle „Ceļojums Durbes pils vēsturē” (L. Znotiņa, A. Ozola, I. Dišlere, 2011). Durbes pils muzejs piedāvā vairākas muzejpedagoģiskās programmas, tostarp kultūrvēsturiskās vides izglītības programmas „Ceļojums laikā”: Piedzīvosim 1905. gadu” (uzsākta 2005), „Tukuma apriņķa 1. Dziesmu svētki 1928. gadā (uzsākta 2007). Lielu popularitāti ieguvusi programma bērniem „Ziemassvētki Durbes pilī”, kas notiek katru gadu decembrī.
- Tukuma muzejs ir pārstāvēts Latvijas muzeju biedrībā (no 1990), Latvijas piļu un muižu asociācijā (no 2000) un Latvijas Restauratoru biedrībā (no 2005), Baltijas muzeoloģijas veicināšanas biedrībā (no 2012).
- Dalība Starptautiskajā muzeju padomē (ICOM, individuālo biedru statusā no 1993, institucionālā biedra statusā no 2015) un Starptautiskajā Kultūrvēsturiskās vides izglītības organizācijā „Bridging Ages” (no 2007), Baltijas piļu un muzeju asociācijā (no 2014).
- Durbes pilij ir sadarbība ar Kurzemes bruņniecību, Vācbaltu biedrību, K. Širena biedrību, Vācbaltu Ģenealoģijas biedrību un Apvienotajiem Kurzemes fondiem,—, pētniecisko darbu ietvaros, finansējot izstāžu un pētniecisko darbu tulkošanu, rediģēšanu, izstāžu iekārtošanu u. tml.
- Durbes pils apmeklētāju skaits ir stabils, bet sakarā ar to, ka komplekss kopumā nav restaurēts un teritorija nav labiekārtota, tūristu skaits būtiski pārskata periodā nav

audzis. Muzejs vairāk piesaista muižu vēstures un mākslas interesentus, inteliģences pārstāvjus, kas vēlas izglītojošu apmeklējumu. Durbes pils ir ļoti populārs objekts Muzeju nakts pasākumā (no 2005).

Publicitātes rezultatīvie rādītāji (2010.-2015)

Darba rezultāti	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Preses relīzes	12	8	7	8	6	3
Brošūras	-	1	1	-	-	-
Pastkartes	-	-	-	-	-	2
Sižeti TV	2	3	3	-	-	1
Sižeti radio	3	2	5	1	6	2
Apmeklētāju skaits Durbes pilī	7898	7806	7234	7674	7821	7569

Durbes pils muzeja aktualitātes atspoguļojas:

- Tukuma muzeja mājas lapā: www.tukumamuzejs.lv (latviešu, krievu un angļu valodā),
- Tukuma novada Domes mājas lapā: www.tukums.lv (latviešu, angļu un krievu valodā).

Informācija par Durbes pili atrodama vēl vismaz 8 citās vietnēs:

- www.infoline.lv (latviešu, krievu un angļu valodā),
- www.zl.lv (latviešu, angļu un krievu valodā),
- www.latviatourism.lv (latviešu, krievu, angļu vācu u.c. valodā),
- www.pilis.lv (latviešu valodā),
- www.delfi.lv/kultura/muzeji (latviešu valodā),
- www.apollo.lv/portal/events/museums (latviešu un krievu valodā),
- www.1188.lv (latviešu, angļu un krievu valodā),
- www.muzeji.lv (latviešu, krievu un angļu valodā).

5.2. Ārējās darbības vides izvērtējums

Politiskie faktori (ārpolitiskie, iekšpolitiskie, likumdošana)

Ārpolitiskie faktori

1. Latvijas iestāšanās ES ir veicinājusi ātrāku un ērtāku komunikāciju ar muzeju kolēģiem Eiropā, radījusi plašākas iespējas piedalīties starptautiskās organizācijās un kultūras sadarbības projektos.

2. Aktīvāka kļuvusi pašvaldības starptautiskā sadarbība un līdz ar to plašas iespējas muzejiem iesaistīties projektos
3. Pieaudzis informācijas apjoms, ko muzejs saņem un, ko var izmantot profesionālai izaugsmei.

Iekšpolitiskie faktori

1. 2009. gada administratīvi teritoriālās reformas rezultātā izveidota jauna administratīvi teritoriālās vienība - Tukuma novads, kam nodots Tukuma muzejs.
2. Ekonomiskā situācija, pieticīgais budžeta finansējums, neveicina pietiekami strauju muzeja attīstību un rada bažas par iespējām nodrošināt kultūras mantojuma optimālus saglabāšanas apstākļus.
3. Pieaugusi spriedze sabiedrībā un neapmierinātība ar valsts sociāli politisko un ekonomisko situāciju; nedrošības sajūta un nelielais atalgojums lielā mērā ietekmē arī muzeja darbinieku noskaņojumu un līdz ar to arī muzeja iekšējo vidi.

Likumdošana

1. Valsts, pašvaldības un muzeja savstarpējās attiecības regulē LR „Muzeju likums”, kas diemžēl neparedz reģionālas nozīmes muzeju pastāvēšanas un līdz ar to arī finansēšanas iespējas.
2. LR likums „Par pašvaldībām” nosaka vietējo pašvaldību kompetenci muzeju uzturēšanā un saskaņā ar to Tukuma muzejs no reģionālas nozīmes muzeja pārtapis par lokālas nozīmes muzeju
3. Muzeja iekšējo darbību (muzejisko, saimniecisko, finanšu utt.) reglamentē dažādi speciālie likumi un MK noteikumi un instrukcijas, kas nepārtraukti tiek papildināti, kuru rezultātā pieaug birokrātisko prasību skaits muzejiem, kas sarežģī muzeju darbu.

Ekonomiskie faktori

1. Ierobežots valsts, pašvaldības budžeta finansējums kultūrai, kas ietekmē arī Tukuma muzeja darbību.
2. Pieaudzis projektu iesniegumu skaits VKKF, tāpēc sarukušas Tukuma muzeja iespējas piesaistīt finansējumu radošajiem projektiem.
3. Plašākas iespējas piesaistīt ES struktūrfonda finansējumu, bet muzejam ierobežots līdzfinansējuma un priekšfinansējuma apjoms.
4. Samazinājušās iespējas iesaistīties Nodarbinātības valsts aģentūras projektos un piesaistīt jauniešus, kā arī kvalificētu darbaspēku no bezdarbnieku vidus.

Sociālā situācija

1. Tukuma pilsētā iedzīvotāju skaits samazinās.

2. Tukuma pilsētā un arī novadā ir viens no zemākajiem bezdarba līmeņiem Latvijā, tāpēc iedzīvotāju lielākās daļas maksātspēja samazinājusies tikai nedaudz.
3. Cilvēki dzīvo taupīgāk un mazāk izmanto dažādus pakalpojumus, tai skaitā arī muzeja pakalpojumus.
4. Samazinājies skolēnu ekskursiju skaits sakarā ar normatīvo aktu pieņemšanu, kas ierobežo iespējas organizēt skolēnu mācību procesu ārpus skolas.

Tehnoloģijas

1. Novecojusi materiāli tehniskā bāze un informācijas tehnoloģijas, kvalitatīvas tehnikas trūkums muzejā kavē veikt darbu atbilstoši mūsdienu vajadzībām.
2. Elektronisko sakaru līdzekļu attīstība nodrošina labāku un ātrāku komunikāciju starp muzeja teritoriālajām struktūrvienībām un darbiniekiem, kā arī ar starptautisko projektu partneriem un mazina komunikācijas izmaksas.
3. Valsts mērķprogrammas atbalsts arhīvu, bibliotēku un muzeju krājumu digitalizācijai, sniedz iespējas padarīt muzeja krājumu pieejamāku plašai sabiedrībai.
4. Nav izstrādāta un ieviesta tāda muzeju vadības programma, kas nodrošinātu kvalitatīvu vadības, lietvedības, grāmatvedības, krājuma darba un apmeklētāju apkalpošanas darba organizēšanu un datu bāzu uzturēšanu, tādēļ joprojām darba lielākais apjoms tiek veikts manuāli un rada lieku laika zudumu.

Secinājumi

1. Pārskata periodā kopumā politiskā un ekonomiskā situācija valstī bijusi labvēlīga muzeja attīstībai un plānveidīgai darbībai.
2. Tukuma novada pašvaldība nav spējusi realizēt plānoto ERAF projektu, lai izveidotu mūsdienīgas krājuma glabātuves un restaurācijas centru, bet par budžeta līdzekļiem ir atjaunojusi saimniecība ēku, izbūvējot modernu katlu māju, kā arī modernizējusi siltumtrasi, ūdensvada un kanalizācijas tīklus, elektrības kabeļus un vājstrāvas tīklus.
3. Iedzīvotāju maksātspējas samazinājums ietekmē arī muzeja ieņēmumus un rosina izvērtēt muzeja piedāvājumu un produktus, kā arī intensīvi strādāt pie ES finansējuma piesaistes infrastruktūrai un krājuma saglabāšanai.

Iniciatīvas

1. Izvērtēt muzeja produktu un pakalpojumu klāstu atbilstoši esošajiem sociāli ekonomiskajiem un politiskajiem apstākļiem un sagatavot jaunus pakalpojumus Durbes pils apmeklētājiem, lai piesaistītu tūrisma plūsmu pilij un Tukuma novadam.

2. Izmantot iespējas piesaistīt ES fondu finansējumu, lai turpinātu Durbes pils kompleksa ēku restaurāciju, padarītu plaši pieejamu tā kultūras mantojumu un tā efektīvu izmantošanu radošo industriju attīstībai novadā un reģionā.

5.3. Muzeja darbības spēju izvērtējums atbilstoši stratēģiskajiem mērķiem

Durbes pils darbības un attīstības stratēģijā 2016.-2023. gadam ir paredzēti sekojoši stratēģiskie mērķi:

1. Pabeigt valsts nozīmes kultūras pieminekļa Durbes pils kompleksa apbūves restaurāciju,
2. Sabiedrībai pieejama un izmantojama krājuma veidošana un saglabāšana,
3. Muižu vēstures pētniecība un pētniecības rezultātu pieejamība plašai sabiedrībai,
4. Nodrošināt Durbes pils kompleksa plašāku atpazīstamību reģionā, valsts un arī Baltijas mērogā.

Iepriekšējā perioda darbības izvērtējums apliecina, ka Tukuma muzejam ir nepieciešamā kapacitāte, lai sasniegtu izvirzītos stratēģiskos mērķus.

- Muzejs ir akreditēts, tā darbinieki ir zinoši un pieredzes bagāti, spējīgi strādāt atbilstoši prasībām, kādas tiek izvirzītas muzeju profesijā. Tukuma muzeja vadības komandai ir pieredze valsts nozīmes kultūras pieminekļa - Durbes pils - restaurācijas projekta izstrādē un projekta ieviešanā. Muzeja direktore vadījusi stratēģisko plānu, ēkas izpēti un izmantošanas koncepcijas izstrādi un ieviešanu, direktora vietnieks saimnieciskajā darbā ir bijis atbildīgs par sadarbību ar celtniecības organizāciju, būvuzraugu un arhitektu, direktora vietniece zinātniskajā darbā - par pils vēsturisko izpēti un ekspozīcijas plāna un mākslinieciskā risinājuma izstrādi, bet galvenā krājuma glabātāja - par kolekciju veidošanu un priekšmetu restaurāciju. Muzejā strādā zinoši speciālisti un tehniskais personāls.
- Izvērtēts kultūras produktu piedāvājums reģionā, veikta muzeja krājuma izvērtēšana, apzinātas Rīgas, Zemgales un Kurzemes reģionu muzeju restaurācijas vajadzības, organizēta arheoloģiskā izpēte un izstrādāta tehniskā dokumentācija, notikušas konsultācijas ar pieminekļu aizsardzības speciālistiem, arhitektiem un mākslas zinātniekiem, tostarp P. Blūmu, I. Dirveiku un D. Bruģi.
- Muzeja speciālisti - krājuma darbinieki - projektēšanas periodā ir iepazinušies ar mūsdienu atziņām krājuma saglabāšanā, piedaloties ICCROM (Starptautiskās konservācijas un restaurācijas komitejas darbā) un apmeklējot muzeju glabātuves Nīderlandē, Zviedrijā, Somijā, Vācijā, iesaistoties Starptautiskās muzeju padomes

(ICOM) Konservācijas komitejā un arī Baltijas piļu un muzeju asociācijas aktivitātēs. Gatavojoties kalpu mājas restaurācijai, ir rūpīgi saplānots krājuma pārvietošana un izvietošanas plāns. Lai iekārtotu telpas, muzeju darbinieki ir apzinājuši dažādas mēbeļu un plauktu sistēmas, plānojuši telpu iekārtojumu tā, lai būtu ērti strādāt un apkalpot apmeklētājus.

- Muzeja krājuma politikas prioritāte ir Durbes pils muzeja ekspozīcijas un izstādes, lai eksponētu muižu kultūrvidē tipiskus priekšmetus, izcilas mākslas vērtības, kas raksturo 19. gadsimta un 20. gadsimta sākuma muižu sadzīvi, kultūras un mākslas norises. Līdz šim lielāka uzmanība pievērsta interjera un mākslas priekšmetu kolekcijām, kā arī fotogrāfijām, kas atspoguļo muižu iekārtojumu un funkcijas. Zinātnisko tēmu izpēti gaitā un ekspedīcijās ir komplektēti arī etnogrāfijas priekšmeti, kas raksturo latviešu zemnieka dzīves veidu, tostarp muižas kalpu dzīvi, kas Latvijas muzejos nav atspoguļota.
- Muzejā darbojas krājuma komisija, kas izvērtē muzejam piedāvātos priekšmetus atbilstoši krājuma politikai. Krājuma komisijas locekļi ir pieredzējuši un savā jomā zinoši speciālisti. Nepieciešamības gadījumā notiek konsultācijas ar Latvijas Nacionālā mākslas muzeja, Latvijas Nacionālā vēstures muzeja un Rundāles pils muzeja speciālistiem.
- Muzeja vadība ir papildinājusi zināšanas restaurācijā regulāri piedaloties semināros un konferencēs. Muzeja direktora vietnieks saimnieciskajā darbā un 2 restauratori, ir izgājuši pamatapmācību Bauskas pils kompleksā notikušajā mūra restaurācijas seminārā, ko organizēja M. Gavendas restaurācijas darbnīca (Čehijas Republika). Muzeja restauratori ir pietiekami kvalificēti projektēšanas uzdevuma sastādīšanā, kā arī restaurācijas procesa plānošanā un organizēšanā. Muzeja dokumentu un iespieddarbu restaurators (strādā profesijā 15 gadus) un mēbeļu un kokgriezumu restaurators (strādā profesijā 13 gadus). Abi restauratori un galvenā krājuma glabātāja, kam ir 15 gadu darba pieredze arheoloģijas un metāla priekšmetu restaurācijā ir Latvijas restauratoru biedrības biedri, regulāri paaugstina kvalifikāciju profesijā un jau kopš 2008. gada izpilda arī citu pašvaldības muzeju pasūtījumus arheoloģiskā materiāla un dokumentu restaurācijā.
- Tukuma muzejam ir bijusi laba sadarbība ar pašvaldības speciālistiem, restauratoriem un būvfirmām, kas pārzina restaurācijas metodiku, tostarp SIA „Kaskāde 19”, kam ir pieredze arī Bauskas pils restaurācijā. Durbes pils atjaunošanas un arī kalpu mājas glābšanas projektu ir izstrādājuši pieredzējuši arhitekta I. Caunīte.

- Pētnieciskais darbs muzejā notiek ļoti aktīvi. Durbes pils vadītāja ir pieredzējusi pētniece, kas brīvi pārvalda vācu un krievu valodu un daudz strādā arhīvos Latvijā un Vācijā. Sadarbībā ar muzeja speciālistiem – krājuma darbiniekiem, restauratoriem, māksliniekiem – viņa katru gadu sagatavo apjomīgu kultūrvēstures un/vai mākslas izstādi par muižu tematiku, piedalās konferencēs un gatavo zinātniskas un populārzinātniskas publikācijas. Piesaistot Valsts Kultūrkapitāla fonda, Kurzemes bruņniecības un apkārtnes pašvaldību finansējumu, sagatavoti un izdoti 4 izstāžu katalogi, organizētas konferences un pasākumi.
- 2010. gadā Tukuma muzejs saņēmis Latvijas Muzeju biedrības Gada balvu „Zelta puteklis” tieši par izstādes „Muižu stāsti” katalogu, kurā atspoguļota muzeja krājuma fotogrāfiju kolekcija un dokumentētās mutvārdu vēstures liecības.
- Durbes pils muzejam ir radošais potenciāls, lai sagatavotu jaunus pakalpojumus apmeklētājiem. Muzejā strādā muzejpedagogs, kam ir pedagoģiskā izglītība un pieredze pedagoģiskajā darbā. Muzeja direktora vietniece zinātniskajā darbā ir ieguvusi mākslas maģistra grādu muzeoloģijā, aizstāvēt darbu par muzejpedagoģijas metodēm. Darbojoties starptautiskā organizācijā „Bridging Ages”, muzeja darbinieki ir uzkrājuši pieredzi kultūrvēsturiskās vides izglītības metodes „Ceļojums laikā” izmantošanā.
- Muzejs ir institucionālais biedrs nacionālajās profesionālajās organizācijās: Latvijas Muzeju biedrībā, Latvijas muižu un piļu asociācijā, kā arī starptautiskajā kultūrvēsturiskās vides izglītības biedrībā „Bridging Ages” un Baltijas piļu un muzeju asociācijā.
- Durbes pilij izveidojusies arī Draugu kopa, kas pastāv no 1991. gada un iesaistās gan eksponātu komplektēšanā, pasākumu rīkošanā, gan talkās, tostarp pilsētas skolu pārstāvji, „Daugavas vanagu” apvienības Tukuma nodaļa, Tukuma pensionāru biedrība, novada kultūras darbinieki, zinātnieki, mūziķi. Stabila sadarbība izveidojusies ar pētnieciskajām institūcijām un augstskolām: Latvijas Zinātņu akadēmiju, Latvijas Universitātes Latvijas Vēstures institūtu, Latvijas Mākslas akadēmijas Mākslas vēstures institūtu, Kultūras akadēmijas Kultūras teorijas katedru, Mākslas akadēmijas Restaurācijas katedru, Liepājas Universitāti.

5.4. Stipro un vājo pušu analīze (SVID)

Nr.	Muzeja galvenās stiprās puses	Nr.	Muzeja galvenās vājās puses
1.	Durbes pils apbūve, kur atrodas muzejs ir Valsts nozīmes arhitektūras piemineklis (nr.6845)	1.	Durbes pils apbūves saimniecības ēkas un būves ir sliktā tehniskā, mūris atsevišķās vietās vidi degradējošā stāvoklī.
2.	Durbes pils ir restaurēta un ir Latvijā vienīgā 19. gs. lauku muižas kungu māja, kurā rekonstruēts vēsturiskais interjers.	2.	Sabrukusi laidara tipa saimniecības ēka, kurā bija vāgūzis un stallis, tādējādi apmeklētāju skatam atverot muižas apbūvei netipisku un atvērtu saimniecisko pagalmu.
3.	Durbes pils ir atpazīstama Baltijā ar mākslas un interjera priekšmetu kolekcijām, kā arī kvalitatīviem pētījumiem un vācbaltu mākslas un muižu vēstures izstādēm.	3.	Muzeja krājums glabājas nepiemērotās telpās dažādās vietās pilsētā un faktiski nav pieejams apmeklētājiem.
4.	Izstrādāta projekta dokumentācija krājuma glabātuvju un restaurācijas darbnīcu izveidei pils kompleksā.	4.	Restaurācijas darbnīcas atrodas nepiemērotās telpās, to aprīkojums neatbilst mūsdienu prasībām un atsevišķos gadījumos ierobežo restaurācijas norisi.
5.	Tukuma muzejs nodrošina kvalitatīvas muzejpedagoģijas programmas, tostarp Durbes pilī atraktīvus piedāvājumus, kuru vidū izceļas programma „Ceļojums laikā”.	5.	Nav mūsdienīgi aprīkotu telpu krātuvēm, darbnīcām, izstādēm, apmeklētāju ērtībām un darbiniekiem.
6.	Muzejā strādā zinoši speciālisti	6.	Apmeklētājiem nepievilcīga teritorija ar sabrukusu mūra apkārtzogu un dārznieka māju, neizbūvētu stāvlaukumu, nekvalitatīvu piebraucamo ceļu: nav stāvlaukuma autobusiem un automašīnām.
Nr.	Ārējās iespējas	Nr.	Ārējie draudi
1.	ES fondu līdzekļu piesaiste Durbes pils kompleksa ēku atjaunošanai, restaurācijai.	1.	Iedzīvotāju maksātspējas kritums un apmeklētāju skaita samazināšanās Durbes pils kompleksā
2.	Jaunas iespējas un tehnoloģijas nacionāla un starptautiska mēroga kultūras produktu veidošanai.	2.	Tūrisma kompāniju mazā interese par Latvijas mantojuma objektiem finansiālu apsvērumu dēļ
3.	Rīgas, Zemgales un Kurzemes reģionu pašvaldību muzejos ir nepieciešamība pēc priekšmetu restaurācijas.	3.	Apkārtnes piļu un muižu straujāka infrastruktūras attīstība un spēja konkurēt tūrisma tirgū.
4.	Sadarbība ar tūrisma firmām un informācijas centriem, muzeja produkta noieta veicināšana.	4.	Kultūras un mantojuma nozīmes mazināšanās sabiedrības vērtību sistēmā

Secinājumi

Izvērtējot Durbes pils kompleksa galvenās stiprās un vājās puses, kā arī ārējās iespējas un draudus, jāsecina, ka sekmīgai darbībai jāizmanto stiprās puses un ārējās iespējas, lai novērstu vājās puses un mazinātu ārējos draudus.

Nemot vērā to, ka Durbes pils komplekss ir Latvijā vienīgais muzejs, kurā izveidota reprezentatīva mākslas un interjera priekšmetu kolekcija un iekārtota 19. gs. lauku muižas

kalpu māju interjera ekspozīcija un notiek kvalitatīvas izstādes un pasākumi par muižu kultūrvēstures tēmām, strādā kvalificēti darbinieki, ieskaitot sertificētus restauratorus, un pastāv laba sadarbība ar pašvaldību, jāizmanto iespēja piesaistīt ES fondu finansējumu mantojuma objektu atjaunošanai, efektīgai izmantošanai un jaunu pakalpojumu radīšanai tūristiem, lai veicinātu Tukuma atpazīstamību nacionālā un Baltijas reģionā.

Iniciatīva

Ieguldīt visus pieejamos resursus, lai pārvērstu Durbes pils kompleksu par vietējiem iedzīvotājiem un tūristiem, kā arī radošo industriju pārstāvjiem pievilcīgu objektu, kas ir restaurēts visā tā krāšņumā un apjomā – aristokrātiskās kultūras un izcilām Latvijas mākslas vērtībām pilī, atklāto krājumu un muižas kalpu dzīves ekspozīcijām kalpu mājā, labiekārtotu un pievilcīgu teritoriju un pils apkārtni, mūsdienīgu servisu apmeklētājiem un ērtu darba vidi strādājošajiem.

Piesaistīt finansējumu, lai, pirmkārt, restaurētu kalpu māju un labiekārtotu pils kompleksa teritoriju, tostarp restaurējot apkārtmūri, kas ir nozīmīgs pils tēla un vides organizācijas elements.

Restaurētā ēka būs vienīgā atjaunotā kalpu māja Latvijā, kurā saglabāts vēsturiskais plānojums un vēsturiskās substances un kurā pieejamas muzeja krājuma etnogrāfijas un lietisko, rakstisko un vizuālo priekšmetu kolekcijas. Kalpu māja ar atklāto krājumu radīs iespējas apmeklētājiem iepazīt vietējo kultūras mantojumu un tradīcijas un rosinās profesionāļus izmantot to jaunu kultūras produktu radīšanai.

Durbes pils kompleksa ēku un būvju restaurācijas rezultātā tiks rekonstruēts arī vēsturiskais plānojums un atdzīvosies viens no skaistākajiem klasicisma perioda muižu kompleksiem un tipiska muižas kultūrvēsturiskā vide.

6. Durbes pils muzeja mērķi un uzdevumi 2016.-2023. gadam

Durbes pils kompleksa darbības galamērķis ir saglabāt nākamajām paaudzēm un padarīt plaši atpazīstamu tipisku Latvijas muižas kungu māju, Kurzemei raksturīgu klasicisma arhitektūras pieminekli, ar visiem vēsturiskajiem uzslāņojumiem, ar kultūras un mākslas vērtībām, un izmantot to sabiedrības izglītības un kultūras vajadzībām.

N r.	Mērķi	N r.	Durbes pils muzeja stratēģiskie uzdevumi
1	Pabeigt valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa nr. 6845 - Durbes muižas apbūve - restaurāciju	1.	Izstrādāt un realizēt kalpu mājas (nr. 6647) glābšanas un restaurācijas projektu krājuma pieejamības veicināšanai
		2.	Veikt muižas centra robežmūra restaurāciju.
		3.	Veikt klēts atjaunošanu, restaurācijas darbnīcu izvietojumam
		4	Labiekārtot pils kompleksa pagalma un parka teritoriju, veidojot celiņus, stāvlaukumus, atpūtas vietas
		5.	Realizēt Durbes muižas vāgūža atjaunošanas projektu muzeja krātuves un restaurācijas darbnīcas izveidei
2	Sabiedrībai pieejama un izmantojama krājuma veidošana un saglabāšana	1.	Iekārtot apmeklētājiem pieejamas muzeja krājuma glabātuves
		2.	Nodrošināt krājuma priekšmetu konservāciju un restaurāciju
		3.	Veidot krājumu atbilstoši muzeja specifikai un krājuma komplektēšanas politikai
3	Muižu vēstures pētniecība un pētniecības rezultātu pieejamība plašai sabiedrībai	1.	Durbes muižas vēstures un materiālās kultūras liecību izpēti citu Latvijas muižu vēstures kontekstā
		2.	Publiskot zinātniskos pētījumus
		3.	Attīstīt un pilnveidot muzeja izstāžu un izglītojošā darba formas
4	Nodrošināt Durbes pils kompleksa plašāku atpazīstamību reģionā, valsts un arī Baltijas mērogā	1.	Aktualizēt muzeja sasniegumus nacionālā un Baltijas mērogā
		2.	Informēt muzeja mērķgrupas par Durbes pils muzeja produktiem un piedāvājumu nacionālā mērogā
		3.	Veidot sadarbību ar pētnieciskajām un izglītojošām institūcijām un tūrisma operatoriem

7. Durbes pils muzeja plānotie darbības rezultāti 2016.-2023. gadam

1. mērķis: Valsts nozīmes kultūras pieminekļa nr. 6845 - Durbes pils kompleksa – restaurācija

Uzdevumi	Plānotie rezultāti	Rezultatīvie rādītāji		Izpildes laiks	Finanšu avots
		Kvalitatīvie	Kvantitatīvie		
Izstrādāt un realizēt kalpu mājas (nr. 6647) glābšanas un restaurācijas projektu krājuma pieejamības veicināšanai	Restaurēta 17.gs. būvēta kalpu māja ar veļas mazgātuvu	Atjaunota un apmeklētājiem pieejama kalpu māja ar muzeja krājumu un veļas mazgātuves ekspozīciju	1 objekts	2016-2023	SAM 5.5.1 TND
Veikt muižas centra apkārtmūra restaurāciju.	Restaurēts un rekonstruēts apkārtmūris	Atjaunota vēsturiskā situācija un plānojums	1 objekts	2016-2023	SAM 5.5.1 TND
Veikt klēts atjaunošanu, restaurācijas darbnīcu izveidei.	Rekonstruēta klēts ēka un iekārtotas restaurācijas darbnīcas	Restaurācijas darbnīcas spēj nodrošināt zinātnisko restaurāciju	1 objekts	2016-2023	TND Citi avoti
Labiekārtot pils kompleksa pagalmu un parka teritoriju, veidojot celiņus, stāvlaukumus, atpūtas vietas	Labiekārtots pils kompleksa ar pagalmu un dārzu	Apmeklētājiem ērti novietojams autotransports	1 objekts	2016-2023	SAM 5.5.1 TND
Realizēt Durbes muižas vāgūža atjaunošanas projektu mākslas un izstādēm	Rekonstruēta ēka un pilnībā atjaunots pils kompleksa plānojums	Mūsdienīgas krājuma glabātuves un reģionālas nozīmes restaurācijas centrs	1 objekts	2022-2030	TND Citi avoti

2. stratēģiskais mērķis: Sabiedrībai pieejama un izmantojama krājuma veidošana un saglabāšana

Uzdevumi	Plānotie rezultāti	Rezultatīvie rādītāji		Izpildes laiks	Finanšu avots
		Kvalitatīvie	Kvantitatīvie		
Iekārtot apmeklētājiem pieejamas muzeja krājuma glabātuves	Krājums pieejams apmeklētājiem	Krājuma priekšmeti ir pārskatāmi izvietoti, un tiem garantēta saglabāšana	70000 priekšmeti	2016-2023	SAM 5.5.1 TND
Nodrošināt krājuma priekšmetu konservāciju un restaurāciju	Restaurācijas rezultātā Krājuma priekšmeti ir eksponējami	Labi aprūpēti, kvalitatīvi restaurēti un konservēti priekšmeti	Vidēji 100 priekšmetu gadā	2016-2023	TM TND VKKF Citi avoti

Veidot krājumu atbilstoši muzeja specifikai un krājuma komplektēšanas politikai	Izveidota un papildināta Kurzemes muižu priekšmetu kolekcija	Zinātniski dokumentēts un apmeklētājiem pieejams krājums	1 kolekcija	2016-2023	TM TND VKKF Citi avoti
Modernizēt krājuma pārvaldības sistēmu	Mūsdienīga IT sistēma	Nodrošināta droša datu glabāšana uz servera un apstrāde	1 sistēma	2016-2018	TM TND Citi avoti

3. stratēģiskais mērķis: Muižu vēstures pētniecība un pētniecības rezultātu pieejamība plašai sabiedrībai

Uzdevumi	Plānotie rezultāti	Rezultatīvie rādītāji		Izpildes laiks	Finanšu avots
		Kvalitatīvie	Kvantitatīvie		
Durbes muižas vēstures un materiālās kultūras liecību izpēti citu Latvijas muižu vēstures kontekstā un kolekciju zinātniskā inventarizācija	Pētījums par Durbes muižas vēsturi, atjaunošanu, kolekcijas veidošanu un restaurāciju	Sagatavots zinātnisks un informatīvs, vizuāli pievilcīgs pētījums par vācbaltu un latviešu kultūras mantojumu	1 pētījums	2016-2023	TND TM VKKF Citi avoti
Publiskot zinātniskos pētījumus	Sagatavota jauna ekspozīcija kalpu mājā (Muižas veļas mazgātuve)	Kvalitatīva un interaktīva ekspozīcija par muižas kalpotāju dzīvi	1 jauna ekspozīcija	2016-2023	SAM 5.5.1 TND
Attīstīt un pilnveidot muzeja izstāžu un izglītojošā darba formas	Kultūrvēsturiskās vides izglītības programmas „Ceļojums laikā”	Muzeja programma saskaņota ar Izglītības standartu un iekļauta nacionālajā projektā „Latvijas skolas soma”	1 komplekts	2016-2023	TND TM VKKF Citi avoti

4. stratēģiskais mērķis: Nodrošināt Durbes pils kompleksa plašāku atpazīstamību reģionā, valsts un arī Baltijas mērogā

Uzdevumi	Plānotie rezultāti	Rezultatīvie rādītāji		Izpildes laiks	Finanšu avots
		Kvalitatīvie	Kvantitatīvie		
Aktualizēt muzeja sasniegumus Baltijas mērogā, darbojoties profesionālajās	Durbes pils muzejs ir starptautiski atpazīstams	Durbes pils muzejs ir aktīvs dalībnieks profesionālajās	2 konferences	2016-2023	TND TM Citi avoti

asociācijās un starptautiskajās organizācijās	muzejs	asociācijās un starptautiskajās organizācijās			
Informēt muzeja mērķgrupas par Durbes pils muzeja produktiem un piedāvājumu nacionālā mērogā	Sagatavota publicitātes programma	Realizēta publicitātes programma, kas orientēta uz jaunu mērķgrupu piesaistīšanu	1 publicitātes programma	2016-2023	TND TM Citi avoti
Veidot sadarbību ar pētnieciskajām un izglītojošām institūcijām un tūrisma operatoriem	Palielinājies apmeklētāju skaits Durbes pils muzejā	Sadarbība ar izglītības iestādēm un tūrisma firmām	Vismaz 9000 apmeklētāju gadā	2016-2023	TND TM Citi avoti

8. Durbes pils muzeja ilgtspēja

Durbes pils muzeja Darbības un attīstības stratēģijas rezultātā plānots atjaunot kalpu māju muzeja krājuma pieejamības nodrošināšanai un izmantošanai jaunu pakalpojumu radīšanai apmeklētājiem, restaurēt un rekonstruēt apkārtmūri un tā rezultātā atjaunot vēsturisko muižas centru tēlu, bet ar mūsdienīgu funkciju un jauniem pakalpojumiem apmeklētājiem – kalpu mājas ekspozīcijām un vēsturisko dārzu, labiekārtotu teritoriju. Atjaunotā ēka, apkārtmūris, labiekārtotais pagalms, kā arī virtuves dārziņš uzlabos Durbes pils muzeja tēlu.

Durbes pils uzturēšanas izmaksas, ieskaitot tehniskā personāla un muzeja speciālistu atalgojumu (ieskaitot visus nodokļus), veido aptuveni trešo daļu no visa Tukuma mēģeja budžeta.

8.1. Durbes pils muzeja uzturēšanas izmaksas

Durbes pils muzeja uzturēšanas izmaksas (2010-2016)

Uzturēšanas izmaksas	2010 EUR	2011 EUR	2012 EUR	2013 EUR	2014 EUR	2015 EUR
Siltumenerģija	4 519	7 220	6 949	7 435	7 627	9 301
Elektroenerģija	4 306	5 051	5 275	5 528	4 858	5 365
Ūdens, kanalizācija	171	178	185	199	198	207
Apsardze	1 466	1 466	1 466	1 466	1 500	1 500
Sakaru pakalpojumi	711	711	711	711	700	700
Apdrošināšana	996	996	1 209	1 209	1 208	1 210
Kārtējo remontu izdevumi	711	2 595	6 934	47 773	2 089	8 195
Tehniskā personāla algas, ieskaitot nodokļus	33 728	37 454	42 319	44 902	50 113	50 566
Speciālistu algas, ieskaitot nodokļus	51 872	53 767	54 238	55 236	60 317	63 372
Transporta izdevumi	285	356	313	1 087	1 025	1 010
Konservācija/ restaurācija	1 565	1 636	1 665	1 885	2 530	2 670
Materiāli krājuma saglabāšanai un restaurācijai	2 938	4 861	7 460	16 585	7 460	5 348
Citas izmaksas	44 078	44 877	48 412	45 976	44 077	48 412
KOPĀ	147 345	161 169	177 136	229 992	183 702	197 856

Citas izmaksas ietver tādas pozīcijas, kā komandējumu izdevumi, kursu vai semināru organizēšana, transportlīdzekļa uzturēšana, iekārtu un inventāra remonts, ēku, telpu uzturēšana, informācijas sistēmu uzturēšana, biroja preces, reprezentācijas izdevumi, kārtējā remonta un iestādes uzturēšanas materiāli, saimniecības pamatlīdzekļi, datortehnika un biroja tehnika.

Siltumenerģijas izmaksu pieaugums 2016. gadā radies sakarā ar to, ka visas kompleksa ēkas pieslēgtas centralizētajai siltumapgādes sistēmai un pēc jaunās katlu mājas izbūves saimniecības ēkā un granulu katlu pieslēgšanas.

Pēc kalpu mājas un apkārtmūra atjaunošanas muzeja uzturēšanas izmaksas būtiski nepieaugs, jo pēc siltumtrases rekonstrukcijas un ēkas atjaunošanas būs mazāki siltuma zudumi.

Prognozējamās Durbes pils muzeja uzturēšanas izmaksas (2016-2023)

Uzturēšanas izmaksas	2016 EUR	2017 EUR	2018 EUR	2019 EUR	2020 EUR	2021 EUR	2022 EUR	2023 EUR
Siltumenerģija	15140	16000	16000	16000	16000	16000	16000	16000
Elektroenerģija	6224	6500	6500	6500	6500	6500	6500	6500
Ūdens	210	210	210	210	210	210	210	210
Apsardze	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500	1500
Sakaru pakalpojumi	745	745	800	800	800	800	800	800
Apdrošināšana	1210	1210	1210	1300	1300	1300	1300	1300
Kārtējo remontu izdevumi	17396	10000	10000	7000	6000	5000	3000	3000
Tehniskā personāla algas, ieskaitot nodokļus	54310	55125	55952	56791	57643	58508	59385	60276
Speciālistu algas, ieskaitot nodokļus	64306	65271	66250	67243	68252	69276	70315	71370
Transporta izdevumi	1025	1030	1030	1030	1030	1030	1030	1030
Konservācija/restaurācija	2000	3000	4000	5000	6000	6000	6000	6000
Materiāli krājumam un restaurācijai	4126	5000	5000	5000	5000	5000	5000	5000
Citas izmaksas	45319	45000	44000	43000	42000	41000	40000	40000
KOPĀ	213511	210591	212452	211374	212235	212124	211040	212986

Objekta uzturēšanas izmaksas sedz Tukuma novada Dome, izstāžu izmaksas tiek segtas no muzeja ieņēmumiem un piesaistot finansējumu no citiem avotiem.

Durbes pils muzeja ieņēmumi veido 3,8 % no visa Durbes pils kompleksa uzturēšanai nepieciešamajām izmaksām un tiek izmantotas viena restauratoru atalgojumam un muzeja pasākumu un publicitātes finansēšanai.

Durbes pils muzeja ieņēmumi (2010-2016)

Durbes pils muzeja ieņēmumi	2010 EUR	2011 EUR	2012 EUR	2013 EUR	2014 EUR	2015 EUR	2016 EUR
Kopā	9 526	9 735	10 411	12 193	12 418	11 025	12 000

Muzeja kolekcijas, kas līdz šim bija pieejamas ierobežotā apjomā un nelielās telpās, būs pieejamas apmeklētājiem kalpu mājā, krātuvēs un lasītavā, izstāžu zālē, kā arī elektroniskajā vidē un tas paaugstinās krājuma nozīmību: cels kultūrvēsturisko un arī ekonomisko vērtību.

Restaurācijas darbnīcās tiks nodrošināta plānveidīga visu priekšmetu saglabāšanas programma, kuras ietvaros tiks veikti konservācijas vai restaurācijas pasākumi atkarībā no priekšmeta saglabātības. Minēto pasākumu rezultātā palielināsies arī priekšmetu vērtība naudas izteiksmē, bet svarīgākais ir tas, ka tiks nodrošināta to saglabāšana nākamajām paaudzēm.

Atjaunojot Durbes pils kompleksu visā tā iespaidīgumā, noteikti palielināsies apmeklētāju, tostarp tūristu, skaits un pieaugs arī muzeja ieņēmumi. Tukuma novada pašvaldības politika muzeju jomā ir vērsta uz pieejamības nodrošinājumu visām sabiedrības grupām, tāpēc muzeja ieņēmumi nav noteicošais faktors. Par vissvarīgāko kritēriju tiek uzskatīta muzeja sniegto pakalpojumu kvalitāte un izplatība.

Durbes pils ieņēmumu prognoze (2016-2023)

Durbes pils muzeja ieņēmumi	2016 EUR	2017 EUR	2018 EUR	2019 EUR	2020 EUR	2021 EUR	2022 EUR	2023 EUR
Kopā	12000	12100	12200	12400	12600	12800	13000	14000

Durbes pils ieņēmumi prognozēti piesardzīgi, pamatojoties uz pašreizējo situāciju. Iespējams, ka pēc ēku un teritorijas atjaunošanas (pēc 2023. gada) apmeklētāju skaits pieaugs daudz straujāk un radīsies iespējas arī paplašināt muzeja kiosku, piesaistot amatniekus un māksliniekus, attīstot suvenīru izgatavošanu un jaunus pakalpojumus.

8.2. Apmeklētāju skaita raksturojums un prognoze

Apmeklētāju skaita prognozes ir izstrādāta, pamatojoties uz esošo situāciju un ņemot vērā gan ārējo situāciju, gan objekta iekšējo kapacitāti un apzinātās iespējas.

Durbes pils apmeklētāju skaits (2010-2015)

Durbes pils muzeja apmeklētāji	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kopā	7898	7806	7234	7674	7821	7569
t.sk. individuālie	2708	2551	2191	2298	2476	2707
ekskursanti	2150	2233	2117	2478	1847	1281
pasākumu apmeklētāji	3040	3022	2926	2853	3498	3581

Pamatojoties uz citu objektu līdzšinējo pieredzi, tiek pieļauts, ka apmeklētāju skaits varētu būt arī lielāks, īpaši pirmajā gadā pēc objekta atvēršanas apskatei.

Durbes pils apmeklētāju prognoze (2016-2023)

Durbes pils apmeklētāji	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kopā	8300	8450	8570	8670	8730	8858	8900	10000
t.sk. individuālie	2500	2565	2600	2670	2690	2718	2750	2750
ekskursanti	2300	2285	2285	2300	2290	2290	2200	3250
pasākuma apmeklētāji	3500	3600	3685	3700	3750	3850	3950	4000

Durbes pils muzeja piedāvājums pēc kalpu mājas restaurācijas un veļas mazgātuves ekspozīcijas izveidošanas, un virtuves dārza iekārtošanas kļūs daudz atraktīvāks tūristiem. Kalpu māja ar veļas mazgātavas ekspozīciju un pieeju krājumam, tostarp tekstīliju kolekcijai, pils komplekss ar iespaidīgo apkārtmūri un vēsturisko virtuves dārzu, kā arī plašais un koptais ainavu parks ar parka būvēm – rotundu, tiltu būs vienīgais tāda veida objekts Latvijā un varēs piesaistīt plašu apmeklētāju loku, tostarp tūristu grupas. Lielāks apmeklētāju skaita pieaugums

iespējams, attīstot sadarbību ar tūroperatoriem pēc kompleksa restaurācijas pabeigšanas, sākot ar 2024. gadu.

8.3. Publicitāte

Durbes pils muzeja publicitātes programma tiks izstrādāta balstoties uz apmeklētāju izpēti, kas ieplānots 2017. gadā. Publicitātes pasākumi tiks organizēti atbilstoši Tukuma muzeja komunikācijas politikai, kā arī iesaistoties Tukuma Tūrisma informācijas centra projektos, kā arī sadarbībā ar Jaunpils un Kandavas novadiem.

Reklāmas veids	Vietējā mērogā	Valsts mērogā	Baltijas mērogā
Informācija presē	Reģionālajā laikrakstā „Neatkarīgās Tukuma Ziņas”	Preses relīzes nacionālajām ziņu aģentūrām (LETA, BNS) un laikrakstiem (Latvijas Avīze, Kultūras diena utt.)	Informatīvi raksti Baltijas pilsētu savienības izdevumā - „UBC Newsletter”
Informācija radio un televīzijā	Jauniešu televīzija „TuTV”	Kurzemes Radio, Latvijas Radio 1, Latvijas Radio 2, Latvijas televīzija un LNT	
Informācija internetā	www.tukumamuzejs.lv , Tukuma novada Dome www.tukums.lv	Latvijas Muzeju biedrība www.muzeji.lv , Latvijas Piļu un Muižu asociācija www.pilis.lv u.c.	Baltijas Piļu un muzeju asociācija (The Association of Castles and Museums around the Baltic Sea) www.visitcastles.eu , Starptautiskā organizācija Bridging Ages www.bridgingages.com
Sociālie tīkli	Durbes pils Facebook profils, Tukuma muzeja Twitter konts	Latvijas Piļu un Muižu asociācijas Facebook profils	Baltijas Piļu un muzeju asociācijas Facebook profils, Starptautiskās organizācijas Bridging Ages Facebook profils

Aktuālā informācija jaunumiem Durbes pils muzeja darbībā un pils kompleksa restaurācijā tiks regulāri sniegta sociālajos tīklos. Iecerēta arī mobilās aplikācijas izveide.

Preses relīzes plānotas par jaunumiem Durbes pils muzejā un kompleksa restaurācijā, tāpēc sākot ar 2018. gadu relīžu skaits tik palielināts. Katru gadu tiks sagatavots vismaz viens buklets izplatīšanai Tūrisma informācijas centros. 2018. un 2023. gadā plānota informatīvas brošūras izdošana par Durbes pils kompleksu un tajā pieejamajiem pakalpojumiem. Plānots

izdot arī vēsturiskās pastkartes un pils pastkartes. Sižeti TV un radio vēstīs par kompleksa restaurācijas procesu un jaunās ekspozīcijas tapšanas gaitu.

Prognozētie publicitātes pasākumi (2016-2023)

Publicitātes pasākumi	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Preses relīzes	4	4	5	7	9	9	9	11
Bukleti	1	1	1	1	1	1	1	1
Brošūras			1					1
Pastkartes		1	1		1	1		
Sižeti TV	2	2	2	2	2	2	2	2
Sižeti radio	4	4	4	4	4	4	4	4

Lai veicinātu muzeja atpazīstamību plānots panākt Ceļa zīmes nr. 706 (Virziena rādītājs tūristiem uz brūna fona) izvietojšanu uz valsts galvenajiem autoceļiem.

Lietotie saīsinājumi

TM Tukuma muzejs

TND Tukuma novada Dome

ERAF Eiropas Reģionālās attīstības fonds - Sociāli ekonomiski nozīmīgu kultūras mantojuma objektu atjaunošana

VKKF Valsts Kultūrkapitāla fonds

VKPAI Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija